

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาค้นคว้า รวบรวมแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนในการให้บริการจัดเก็บภาษีของเทศบาลตำบลพุดไสว อำเภอพุดไสว จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อประกอบในการศึกษาดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ
2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริการ
3. แนวคิดเกี่ยวกับภาษีอากร
4. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น
5. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล
6. ประวัติและบริบทของเทศบาลตำบลพุดไสว
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

1. ความหมายของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า "Satisfaction" ได้มีผู้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้แตกต่างกันดังนี้

สมจิตร กาหวงศ์ (2540 : 30) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นความคิดเห็นหรือทัศนคติที่ดีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือความรู้สึกที่บุคคลได้รับการตอบสนองในสิ่งที่ต้องการ

วาริธร ประวัตินวงศ์ (2545 : 10) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลในทางบวกที่เกิดขึ้นจากการประเมินบริการ เมื่อความต้องการได้รับการตอบสนองหรือบรรลุจุดมุ่งหมายในสิ่งที่ต้องการและความรู้สึกดังกล่าวจะลดลงหรือไม่เกิดขึ้นหากความต้องการหรือจุดมุ่งหมายนั้นไม่ได้รับการตอบสนองความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อการดูแลที่ได้รับจากผู้ให้บริการ และจัดเป็นเกณฑ์ด้านผลลัพธ์ ทำให้ผู้ให้บริการสามารถกำหนดคุณลักษณะของการบริการ เป็นการประเมินคุณภาพของการบริการ และบ่งชี้ถึงความสำเร็จของงานบริการ

ธีระศักดิ์ คาแก้ว (2548 : 14) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า คือ ความพึงพอใจของผู้รับบริการเป็นมาตรการอย่างหนึ่งซึ่งวัดประสิทธิภาพของการบริหารงาน ได้ เพราะการจัดบริการนั้นมีใช้สักแต่ทำให้เสร็จ ๆ ไป แต่หมายถึงการให้บริการอย่างดี เป็นที่พอใจของประชาชน

โวแมน (Wolman. 1973 : 384) ได้ให้ความหมายของ ความพึงพอใจ ว่าเป็น ความรู้สึก (Feelling) มีความสุขเมื่อคนเราได้รับความสำเร็จตามจุดหมาย (Goal) ความต้องการ (Want) หรือแรงจูงใจ (Motivation)

เออร์เนสและอิลเจน (Ernest and Ilgen. 1980 : 360) ได้ให้ความหมายของ ความพึงพอใจ ไว้ว่า ความพึงพอใจเป็นแรงจูงใจของมนุษย์ที่ตั้งอยู่บนความต้องการพื้นฐาน มีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิดกับผลสัมฤทธิ์และแรงจูงใจ (Intensive) และพยายามหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ต้องการ

มุลลินส์ (Mullins. 1985 : 280) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจเป็นทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ หลาย ๆ ด้าน เป็นสภาพภายในที่มี ความสัมพันธ์กับความรู้สึกของบุคคลที่ประสบความสำเร็จในงาน ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ เกิดจากมนุษย์จะมีแรงผลักดันบางประการในตัวบุคคล ซึ่งเกิดจากการที่ตนเองพยายามจะบรรลุ ถึงเป้าหมายบางอย่าง เพื่อจะสนองตอบต่อความต้องการหรือความคาดหวังที่มีอยู่ และเมื่อ บรรลุเป้าหมายนั้นแล้วก็จะเกิดความพอใจเป็นผลสะท้อนกลับไปยังจุดเริ่มต้นเป็นกระบวนการ หมุนเวียนต่อไปอีก

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด หรือเจตคติของบุคคลที่มี ต่อการทำงานหรือการปฏิบัติกิจกรรมในเชิงบวก ดังนั้น ความพึงพอใจจึงมีความสำคัญ เป็นอย่างยิ่งต่อการทำงานหรือดำเนินกิจการขององค์กร เพราะจะเป็นตัวแปรที่สำคัญประการ หนึ่งที่จะทำให้การทำงานประสบความสำเร็จและมีคุณภาพ สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมาย ให้บรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอีกทั้งเป็นสิ่งที่ทำให้ขวัญและกำลังใจ ตลอดจนความสัมพันธ์อันดีเกิดขึ้นระหว่างบุคคลในองค์กรและสามารถเพิ่มผลผลิตและ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

2. ขอบข่ายความพึงพอใจ

ขอบข่ายของความพึงพอใจ ได้มีผู้ให้แนวคิดของขอบข่ายความพึงพอใจไว้

ดังนี้

โดยที่ไปการศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจมักนิยมศึกษากันในสองมิติ คือ ความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน (Job Satisfaction) และมิติของความพึงพอใจในการรับบริการ (Service Satisfaction) ซึ่งสามารถขยายความได้ ดังนี้ (อร่าม สัมพะวงศ์, 2541 : 13)

2.1 มิติความพึงพอใจในงาน

ซึ่งเน้นการประเมินค่าโดยบุคลากรผู้ปฏิบัติงานต่อสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกการทำงาน ซึ่งประกอบไปด้วยปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลทำให้ความพึงพอใจในงานแตกต่างกันไป เช่น ลักษณะของงานที่ทำความก้าวหน้า การบังคับบัญชาเพื่อนร่วมงาน สวัสดิการ และประโยชน์เกื้อกูล ดังนี้

2.1.1 ลักษณะของงาน (Type of work) หมายถึง ลักษณะงานที่ปฏิบัติ ซึ่งมีผลทำให้บุคคลมองเห็นค่าและมีความสนใจในงานมากกว่างานที่มีลักษณะแบ่งแยกกันไปทำคนละเล็กคนละน้อย จากการศึกษาของ วูร์ม (Vroom) พบว่า งานที่เปิดโอกาสให้คนได้ใช้ความสามารถและความชำนาญมีผลทำให้บุคคลเกิดความพอใจ

2.1.2 ความก้าวหน้า (Promotion) ในเรื่องความก้าวหน้า โดยการเลื่อนขั้นตำแหน่งก่อให้เกิดการท้าทายที่จะทำงานในตำแหน่งและหน้าที่ใหม่ และยังเป็น การหาประสบการณ์ใหม่ด้วยในการที่จะทำงานจนได้รับความดีความชอบสูงขึ้นไปอีก

2.1.3 การนิเทศงาน (Supervision) รูปแบบของการนิเทศงานที่ดีควรเป็นรูปแบบที่ให้ผู้ปฏิบัติงานในหน้าที่ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจซึ่งรูปแบบนี้มีส่วนทำให้ผู้ปฏิบัติงาน มีความรู้สึกพอใจสูงกว่าการให้ปฏิบัติแบบเผด็จการ

2.1.4 เพื่อนร่วมงาน (Co-worker) มาตรฐานของการทำงานแต่ละคนจะดีหรือไม่ดีขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานด้วย กลุ่มที่มีอิทธิพลต่อมาตรฐานการทำงานและความพอใจของบุคคล คือ 1) หากบุคคลทำงานมีความเชื่อมั่นในกลุ่มที่ทำงานก็จะทำให้ผลผลิตดีขึ้นได้รับความร่วมมือและให้ประโยชน์แก่กลุ่มมากที่สุด 2) สัมพันธภาพในกลุ่มมีความกลมเกลียวกันอย่างไรใกล้ชิดจะมีส่วนทำให้ทุกคนภายในกลุ่มปฏิบัติงานในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ถ้าหากกลุ่มมีความกลมเกลียวรักใคร่กันดี และมีจุดมุ่งหมายเป็นประโยชน์ จะทำให้ผลผลิตสูงขึ้น

2.1.5 สวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูล (Benefits and services) เป็นลักษณะที่หน่วยงานได้จัดผลประโยชน์และบริการต่าง ๆ ให้กับบุคคลในหน่วยงานนอกเหนือจากค่าจ้างเพื่อเป็นการจูงใจบุคลากรให้อยู่กับหน่วยงานนานที่สุด มีความพึงพอใจขวัญดี และตั้งใจปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 มิตិความพึงพอใจในการรับบริการ

บ๊องอร์ ผงผ่าน (2538 : 29) เห็นว่าความพอใจของผู้รับบริการเป็นมาตรการอีกอย่างหนึ่งที่ใช้วัดประสิทธิภาพของการบริหารงานได้ เพราะการจัดบริการของรัฐนั้นมีใช้สักแต่จะทำให้เสร็จ ๆ ไป แต่หมายถึงการให้บริการอย่างดีเป็นที่พอใจของประชาชน

สรุปได้ว่า ขอบข่ายความพึงพอใจนั้นจะต้องมีผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ให้บริการ และผู้รับบริการ การให้บริการจะมีประสิทธิภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้ให้บริการ และผู้รับบริการ ต้องมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน มีสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูล ผู้รับบริการได้รับความประทับใจและพึงพอใจในการรับบริการ

3. ทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจในบริการ

ในการศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจในบริการ มีนักวิชาการได้เสนอแนวคิดและทฤษฎี ดังนี้

3.1 มาสโลว์ (Maslow. 1970 : 69-80)

มาสโลว์ นักจิตวิทยาชาวอังกฤษเป็นทฤษฎีหนึ่งที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง โดยตั้งอยู่บนสมมติฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ ดังนี้

3.1.1 ลักษณะความต้องการของมนุษย์ ได้แก่

- 1) มนุษย์มีความต้องการอยู่ตลอดเวลา ไม่มีการสิ้นสุดตราบใดที่ยังมีชีวิตอยู่
- 2) ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะ ไม่เป็นแรงจูงใจหรือเป็นลิ่งกระตุ้นสำหรับพฤติกรรมนั้นอีกต่อไป ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการสนองตอบเท่านั้น จึงจะมีอิทธิพลต่อการจูงใจได้
- 3) ความต้องการของคนมีลักษณะเป็นลำดับขั้นจากต่ำไปหาสูงตามลำดับความสำคัญในขณะที่ความต้องการขั้นต่ำได้รับการสนองตอบแล้ว ความต้องการขั้นสูงก็จะตามมา

3.1.2 ลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ (Hierarchy of needs) ได้แก่

- 1) ความต้องการพื้นฐานทางร่างกาย (Physiological needs) เป็นความต้องการเบื้องต้น เพื่อความอยู่รอดของชีวิต เช่น ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ เครื่องนุ่งห่มยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย และความต้องการทางเพศ ความต้องการทางด้านร่างกายจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคน ก็ต่อเมื่อความต้องการทั้งหมดของคนยังไม่ได้รับการตอบสนอง

2) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Security needs)

เป็นความรู้สึกที่ต้องการความมั่นคงปลอดภัยในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งรวมถึงความก้าวหน้าในอนาคต และความอบอุ่นใจ

3) ความต้องการทางสังคม (Social needs) เป็นความต้องการที่จะเข้าร่วมและได้รับการยอมรับในสังคม ความเป็นมิตร และความรักจากเพื่อน

4) ความต้องการที่จะได้รับการยกย่อง หรือมีชื่อเสียง (Esteem needs) เป็นความต้องการระดับสูง ได้แก่ ความต้องการอยากเด่นในสังคม รวมถึงความสำเร็จ ความรู้ความสามารถ ความเป็นอิสระและเสรีภาพ และการเป็นที่ยอมรับนับถือของคนทั้งหลาย

5) ความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จในชีวิต (Self-actualization needs) เป็นความต้องการระดับสูงของมนุษย์ ส่วนมากจะเป็นการนี้ก็อยากเป็นอยากจะได้ตามความคิดเห็นของตัวเอง แต่ไม่สามารถเสาะแสวงหาได้

อาจกล่าวได้ว่า การกระทำที่ตอบสนองความต้องการทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจสามารถก่อให้เกิดความพึงพอใจของบุคคลได้

3.2 มิลเล็ท (Millet, 1954 : 397-400)

มิลเล็ท ได้อธิบายว่า บริการสาธารณะที่น่าพึงพอใจ หรือความสามารถในการที่จะพิจารณาว่าบริการนั้นจะพึงพอใจหรือไม่ อาจพิจารณาได้จากสิ่งต่อไปนี้

3.2.1 การให้บริการอย่างเท่าเทียม (Equitable service) หมายถึง ความยุติธรรมในการบริหารงานภาครัฐที่มีพื้นฐานคติที่ว่าคนทุกคนจะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันในทุกแง่มุมของกฎหมาย ไม่มีการแบ่งแยกกีดกันในกรให้บริการ ประชาชนจะได้รับการปฏิบัติในฐานะที่เป็นปัจเจกบุคคลที่ใช้มาตรฐานให้บริการเดียวกัน

3.2.2 การให้บริการที่ตรงเวลา (Timely service) หมายถึง ในการบริการจะต้องมองว่า การให้บริการสาธารณะจะต้องตรงเวลา ผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐจะถือว่าไม่มีประสิทธิผลเลย ถ้าไม่มีการตรงเวลา จะสร้างความไม่พึงพอใจให้แก่ประชาชน

3.2.3 การให้บริการอย่างเพียงพอ (Ample service) หมายถึง การให้บริการสาธารณะต้องมีลักษณะมีจำนวนการให้บริการ และสถานที่ให้บริการอย่างเหมาะสม มิลเล็ท เห็นว่า ความเสมอภาค หรือการตรงเวลาจะไม่มี ความหมายเลย ถ้ามีจำนวนการให้บริการที่ไม่เพียงพอ และสถานที่ตั้งที่ให้บริการสร้างความไม่ยุติธรรมให้เกิดขึ้นแก่ผู้รับบริการ

3.2.4 การให้บริการอย่างต่อเนื่อง (Continuous service) หมายถึง การให้บริการสาธารณะที่เป็นไปอย่างสม่ำเสมอ โดยยึดประโยชน์ของผู้รับบริการเป็นหลัก ไม่ใช่ยึดความพอใจของหน่วยงานที่ให้บริการว่าจะให้หรือหยุดบริการเมื่อใด

3.2.5 การให้บริการที่มีความก้าวหน้า (Progressive service) หมายถึง การให้บริการสาธารณะที่มีการปรับปรุงคุณภาพ และผลการปฏิบัติงาน กล่าวกันอีกนัยหนึ่ง คือ การเพิ่มประสิทธิภาพ หรือความสามารถที่จะทำหน้าที่ได้มากขึ้น โดยใช้ทรัพยากรเท่าเดิม เช่น การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาช่วย

3.2 อเคย์และแอนเดอร์เซน (Aday and Andersen. 1978 : 28 อ้างถึงใน วาสนา แพทยานนท์. 2548 : 71)

อเคย์และแอนเดอร์เซน กล่าวถึงทฤษฎีที่ชี้พื้นฐาน 6 ประเภทที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการ และความรู้สึกที่ผู้ใช้บริการได้รับจากบริการเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยประเมินระบบบริการว่าได้มีการเข้าถึงผู้ใช้บริการ ความพึงพอใจ 6 ประเภท คือ

3.2.1 ความพึงพอใจต่อความสะดวกที่ได้รับจากบริการ (Convenience) ซึ่งแยกออกเป็น

- 1) การใช้เวลารอคอยในสถานที่บริการ (Office waiting time)
- 2) การได้รับความดูแลเมื่อมีความต้องการ (Availability of care when needs)
- 3) ความสะดวกสบายที่ได้รับในสถานบริการ (Base of getting to care)

3.2.2 ความพึงพอใจต่อการประสานงานของการบริการ (Co-ordination) ซึ่งแยกออกเป็น

- 1) การได้รับบริการทุกประเภทในสถานที่หนึ่ง คือ ผู้ใช้บริการสามารถขอรับบริการตามความต้องการของผู้ใช้บริการ (Getting all needs met at one place)
- 2) ผู้ให้บริการให้ความสนใจผู้ใช้บริการ
- 3) ได้มีการติดตามผลงาน (Follow-up)

3.2.3 ความพึงพอใจต่อข้อมูลที่ได้รับจากบริการ (Information)

3.3.4 ความพึงพอใจต่ออหยาศัย ความสนใจของผู้ให้บริการ (Courtesy) ได้แก่ การแสดงอหยาศัยท่าทางที่ดีเป็นกันเองของผู้ให้บริการ และความสนใจห่วงใยต่อผู้ใช้บริการ

3.2.5 ความพึงพอใจต่อคุณภาพของบริการ (Quality of care) ได้แก่
คุณภาพของการบริการต่อผู้ใช้บริการ

3.2.6 ความพึงพอใจต่อค่าใช้จ่ายเมื่อใช้บริการ (Output-off-pocket cost) ได้แก่ ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นของผู้ใช้บริการ

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ เป็นความรู้สึกถึงความประทับใจ ความอึดใจ ความชื่นชอบ จากการได้รับประโยชน์ การได้รับการตอบสนองสิ่งที่ตนเองต้องการ ไม่ว่าจะในรูปแบบใด ๆ จนทำให้คิดคำนึงถึงอีกจากสิ่งที่ต้องการเดิม

4. ความพึงพอใจของผู้รับบริการสาธารณะ

ในการศึกษาความพึงพอใจของผู้รับบริการสาธารณะ ได้มีนักวิชาการได้เสนอแนวคิดและทฤษฎี ดังนี้

4.1 ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริการไว้ว่า หมายถึง ระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการได้รับการบริการ 4 ลักษณะคือ (วัลลภา ซายหาด. 2532 : 65)

4.1.1 การให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน

4.1.2 การให้บริการอย่างรวดเร็ว ทันเวลา

4.1.3 การให้บริการอย่างต่อเนื่อง

4.1.4 การให้บริการอย่างก้าวหน้า

4.2 ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการได้รับบริการไว้ว่า หมายถึง ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการได้รับการบริการในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ (มณีวรรณ ตันไทย. 2533 : 66-69)

4.2.1 ด้านความสะดวกที่ได้รับ

4.2.2 ด้านตัวเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ

4.2.3 ด้านคุณภาพของบริการที่ได้รับ

4.2.4 ด้านระยะเวลาของการบริการ

4.2.5 ด้านข้อมูลที่ได้รับจากการบริการ

4.3 ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริการสาธารณะ ว่าเป็นการประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการให้บริการของหน่วยงานการปกครองท้องถิ่น โดยมีพื้นฐานเกิดจากการรับรู้ (Perception) ถึงการส่งมอบการบริการที่แท้จริง และการประเมินผลนี้จะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่แต่ละบุคคลได้รับเกณฑ์ (Criteria) ที่แต่ละบุคคลตั้งไว้รวมทั้งการตัดสินใจ (Judgment) ของบุคคลนั้นด้วย โดยการประเมินผลสามารถแบ่งออกเป็น

2 ด้าน คือ (Fitzgerald and Durunt. 1980 : 586)

4.3.1 ด้านอัตวิสัย (Subjective) ซึ่งเกิดจากการได้รับรู้ถึงการส่งมอบการบริการ

4.3.2 ด้านวัตถุวิสัย (Objective) ซึ่งเกิดจากการได้รับปริมาณและคุณภาพของการบริการ

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจของผู้รับบริการสาธารณะเกิดจากคุณภาพของการให้บริการและการให้บริการเกินความคาดหวังในการรับบริการ ทำให้เกิดความรู้สึกยินดีปลาบปลื้มประทับใจในการบริการสาธารณะ

แนวคิดเกี่ยวกับการให้บริการ

1. ความหมายการให้บริการ

การบริการสาธารณะ ได้มีวิวัฒนาการมาตั้งแต่มนุษย์ได้มาอยู่รวมกันเป็นประเทศ แต่ละประเทศก็มีลักษณะของบริการสาธารณะที่แตกต่างกันตามความเหมาะสม ซึ่งบริการสาธารณะที่เพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่มาจากฝ่ายปกครอง และอาจถือได้ว่าเป็นหน้าที่สำคัญ ในการบริหารงานของภาครัฐ โดยเฉพาะ ในลักษณะงานที่ต้องมีการติดต่อสัมพันธ์กับประชาชน โดยตรง โดยหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการมีหน้าที่ในการส่งต่อการบริการให้แก่ผู้รับบริการ มีนักวิชาการให้แนวคิดเกี่ยวกับการให้บริการที่ขอนำมากล่าวโดยสังเขปดังนี้

ประยูร กาญจนกุล (2535 : 199-121) ได้กล่าวถึงแนวคิดของการให้บริการสาธารณะ 5 ประการ ที่สำคัญคือ

1.1 บริการสาธารณะเป็นกิจกรรมที่อยู่ในความอำนาจหรือในความควบคุมของฝ่ายปกครอง

1.2 บริการสาธารณะมีวัตถุประสงค์ในการสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชน

1.3 การจัดระเบียบ และวิธีดำเนินการสาธารณะ ย่อมจะแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้เสมอเพื่อให้เหมาะสมแก่ความจำเป็นแห่งกาลสมัย

1.4 การบริการสาธารณะต้องดำเนินการอยู่เป็นนิจและโดยสม่ำเสมอ ไม่มีการหยุดชะงัก ถ้าบริการสาธารณะหยุดชะงักลงด้วยประการใด ๆ ประชาชนย่อมได้รับความเดือดร้อน

1.5 เอกชนย่อมมีสิทธิที่จะได้รับประโยชน์จากบริการสาธารณะเท่าเทียมกัน จากความหมายดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเป็นการพิจารณา โดยใช้แนวคิดเชิงระบบที่มีการมองว่า หน่วยงานมีหน้าที่ให้บริการนำปัจจัยนำเข้า (Inputs) เข้าสู่กระบวนการผลิต (Process) และ ออกมาเป็นผลผลิต (Outputs) หรือบริการ จากความหมายที่กล่าวมามีประเด็นสำคัญ คือ การมองในแง่ผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังการให้บริการ ซึ่งสามารถวัดได้จากความคิดเห็นหรือทัศนคติของผู้รับบริการที่มีผลต่อระบบการให้บริการ

เทพศักดิ์ บุญรัตพันธุ์ (2536 : 13) ได้ให้ความหมายของการให้บริการสาธารณะ คือ การที่บุคคล กลุ่มคน หรือหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการสาธารณะ ซึ่งอาจจะเป็นของรัฐหรือเอกชน มีหน้าที่การส่งต่อการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสนองความต้องการของประชาชนโดยส่วนรวม

สรุปได้ว่า ความหมายของการให้บริการ หมายถึง กิจกรรม การกระทำที่ช่วยเหลืออำนวยความสะดวก เกิดประโยชน์ต่อผู้ใช้บริการ โดยหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ มีหน้าที่ในการส่งต่อการบริการให้แก่ผู้รับบริการ และการบริการที่ดีจะส่งผลให้ผู้รับบริการมีทัศนคติต่อผู้ให้บริการและหน่วยงานที่ให้บริการเป็นไปในทางบวก คือ เกิดความชอบและความพึงพอใจ

2. ระบบการให้บริการสาธารณะ

2.1 นิยามและระบบการให้บริการสาธารณะ

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้แนวคิดของระบบการบริการสาธารณะ ซึ่งจะขอล่าวถึงในที่นี้คือ

2.1.1 เทพศักดิ์ บุญรัตพันธุ์ (2536 : 13) กล่าวถึง ระบบที่สำคัญของการให้บริการสาธารณะว่ามี 6 ส่วนคือ 1) สถานที่และบุคคลที่ให้บริการ 2) ปัจจัยที่นำเข้าหรือทรัพยากร 3) กระบวนการและกิจกรรม 4) ผลผลิตหรือตัวบริการ 5) ช่องทางให้บริการ และ 6) ผลกระทบที่มีต่อผู้รับบริการ

2.1.2 อิศระ สุวรรณผล (2545 : 227) ได้พิจารณาถึงการบริการในฐานะเป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่มีอำนาจกระทำเพื่อสนองตอบต่อความต้องการเพื่อให้เกิดความพอใจ จากความหมายดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเป็นการพิจารณาระบบการให้บริการว่าประกอบไปด้วย 2 ฝ่าย คือผู้ให้บริการ (Providers) และผู้รับบริการ (Recipients) โดยฝ่ายแรกถือปฏิบัติเป็นหน้าที่ที่ต้องให้บริการเพื่อให้ฝ่ายหลังเกิดความพอใจ

2.1.4 เจมส์ เอส แม็ค คอลลลาซ (James S. Mc Cullough, อ้างถึงใน เทพศักดิ์ บุญรัตพันธุ์. 2536 : 10) เห็นว่าระบบการให้บริการสาธารณะจะต้องประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบที่สำคัญคือ หน่วยงานที่ให้บริการ (Service delivery agency) บริการ (The service) ซึ่งเป็นประโยชน์ที่หน่วยงานที่ให้บริการได้ส่งมอบให้แก่ผู้รับบริการ (The service recipient) โดยประโยชน์หรือคุณค่าของบริการที่ได้รับนั้น ผู้รับบริการจะตระหนักไว้ในจิตใจจากการพิจารณาดังกล่าวจะเห็นว่า ไม่ได้มีการพิจารณาในองค์ประกอบของช่องทางในการให้บริการและยังไม่ได้มีการพิจารณาในองค์ประกอบของการให้บริการ และยังไม่ได้มีการพิจารณาในเชิงระบบ อย่างไรก็ตามนัยสำคัญประเด็นหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นความสามารถในการวัด คือ การมองว่าผู้รับบริการจะมีการตระหนักถึงประโยชน์หรือคุณค่าของบริการที่ได้รับอยู่ในจิตใจ ซึ่งอาจจะสามารถวัดออกมาในรูปของทัศนคติก็ได้

2.1.4 มิลเล็ท (Millet 1977 : 988) กล่าวว่าระบบการให้บริการสาธารณะมี 4 องค์ประกอบที่สำคัญคือ

1) ปัจจัยนำเข้า (Inputs) หรือทรัพยากรอันได้แก่ บุคลากร ค่าใช้จ่าย อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก

2) กิจกรรม หรือกระบวนการ ซึ่งหมายถึงวิธีการที่จะใช้ทรัพยากร

3) ผลหรือผลผลิต ซึ่งหมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นหลังจากมีการใช้

ทรัพยากร

4) ความคิดเห็นต่อผลกระทบ หมายถึงความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบริการที่ได้รับ

สรุปได้ว่า ระบบการให้บริการสาธารณะ ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ บุคลากร ค่าใช้จ่ายอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก กระบวนการให้บริการ เป็นวิธีการใช้ทรัพยากรหรือวิธีดำเนินงานกิจกรรมการให้บริการสาธารณะ โดยผ่านช่องทางการให้บริการต่างๆ ผลผลิตของการให้บริการ คือสิ่งที่เกิดขึ้นหลังจากที่มีการใช้ทรัพยากร (ปัจจัยนำเข้า) ซึ่งได้แก่ ตัวบริการที่ประชาชนได้รับ และผลกระทบที่มีต่อผู้รับบริการ ในรูปของความคิดเห็น ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการให้บริการ

2.2 เป้าหมายของการให้บริการสาธารณะ

การให้บริการสาธารณะนั้นต้องมีเป้าหมายในการให้บริการ มีนักวิชาการได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับเป้าหมายของการให้บริการสาธารณะ ไว้ดังนี้

2.2.1 การให้บริการสาธารณะคือ การสร้างความพึงพอใจในการให้บริการแก่ประชาชน เป้าหมายนี้เป็นค่านิยมแรกของผู้ปฏิบัติงานจะต้องยึดถือไว้เสมอ พร้อมกับต้องยึดถือหลักการของการให้บริการสาธารณะอีก 6 ประการ ได้แก่ (ประยูร กาญจนกุล. 2535 : 110)

1) การให้การบริการอย่างเสมอภาค หมายถึง ความยุติธรรมในการบริหารงานภาครัฐที่มีฐานคติที่ว่าคนทุกคนเท่าเทียมกัน ดังนั้นประชาชนทุกคนจะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน ในแง่ของกฎหมายไม่มีการแบ่งแยกกีดกันในการให้บริการประชาชนจะได้รับการปฏิบัติในฐานะที่เป็นปัจเจกบุคคลที่ใช้มาตรฐานการให้บริการเดียวกัน

2) การให้บริการที่ตรงต่อเวลา หมายถึง ในการบริการจะต้องมองว่าการให้บริการสาธารณะจะต้องตรงเวลา ผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐจะถือว่าไม่มีประสิทธิผลเลยถ้าไม่มีการตรงเวลาที่จะสร้างความไม่พึงพอใจให้แก่ประชาชน

3) การให้บริการอย่างเพียงพอ หมายถึง การให้บริการสาธารณะจะต้องมีลักษณะมีจำนวนการให้บริการและสถานที่ให้บริการอย่างเหมาะสม

4) การให้บริการอย่างต่อเนื่อง หมายถึง การให้บริการสาธารณะที่เป็นไปอย่างสม่ำเสมอ โดยยึดประโยชน์ของสาธารณะชนเป็นหลัก ไม่ใช่ยึดตามความพอใจของหน่วยงานที่จะให้บริการว่าจะให้หรือหยุดบริการเมื่อใดก็ได้

5) การให้บริการต้องมีความรวดเร็ว การให้บริการที่มีความรวดเร็วถือว่าเป็นคุณภาพของการบริการสมัยใหม่ คือ ต้องมีความตรงต่อเวลา มีการลดขั้นตอนการให้บริการแต่มีความครอบคลุม และช่วงเวลาที่ให้บริการต้องมีความเหมาะสม

6) การให้บริการมีสถานที่ที่เหมาะสม จะต้องมีความสะอาด มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีสถานที่อำนวยความสะดวกสำหรับผู้ที่มาใช้บริการ เช่น ห้องน้ำ มีสถานที่จอดรถอย่างเพียงพอ และที่นั่งรอคอยสำหรับผู้ที่มาใช้บริการ

2.2.2 เป้าหมายของการบริการสาธารณะว่าต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ (อิสระ สุวรรณผล. 2545 : 204)

1) ความสอดคล้องกับความต้องการของบุคคลส่วนใหญ่ และบริการที่องค์การจัดให้นั้นจะต้องตอบสนองความต้องการของบุคคลส่วนใหญ่

- 2) ความสม่ำเสมอการให้บริการนั้นๆ ต้องดำเนินการไปอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอไม่ใช่ทำ ๆ หยุดๆ ตามความพอใจของผู้ให้บริการหรือผู้ปฏิบัติงาน
- 3) ความเสมอภาค บริการที่จัดนั้นจะต้องให้แก่ผู้มาให้บริการทุกคนอย่างเสมอหน้าและเท่าเทียมกัน
- 4) ความสะดวกของบริการที่จัดให้แก่ผู้รับบริการ จะต้องเป็นไปในลักษณะปฏิบัติได้ง่ายสะดวกสบายและประหยัด

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอจะสรุปได้ว่า เป้าหมายของบริการสาธารณะอยู่ที่การตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนเป็นหลัก โดยจะต้องมีความเสมอภาค เพียงพอ ต่อเนื่อง สะดวก และที่สำคัญก็คือ จะต้องตรงต่อเวลา การบริการสาธารณะจะไม่ได้ว่ามี ประสิทธิภาพเลยถ้าไม่ตรงต่อเวลา

2.3 คุณภาพของการให้บริการ

คุณภาพของการให้บริการ ได้มีผู้ให้ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพของการให้บริการไว้ดังนี้

จิรุตม์ ศรีรัตนบัลล์ (2537 : 13) ได้ให้ความหมายของคุณภาพบริการ คือ ความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้มารับบริการ และประเมินว่าบริการนั้น เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้หรือไม่

วีรพงษ์ เกลิมจิระรัตน์ (2539 : 7) ได้ให้ความหมายของคุณภาพบริการ คือ ความสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการระดับความสามารถของบริการในการ บำบัดความต้องการของผู้รับบริการ ระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการ หลังจากได้รับบริการ ไปแล้ว

ไซทริม, เบอร์รี่ และ พาราซูรามัน (Zeithaml, Berry and Parasuraman, 1988 : 35-38) เครื่องมือวัดคุณภาพบริการที่เรียกว่า SERVQUAL หรือ RATER (Reliability, Assurance, Tangibility, Empathy, Responsiveness) มีตัวกำหนด 5 ประการ เพื่อบ่งชี้ว่าการ บริการนั้นมีคุณภาพ ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความพึงพอใจและความประทับใจในการที่มาใช้บริการอีกด้วย คุณภาพบริการที่ดีตลอดไปซึ่งประกอบด้วย

2.3.1 ความเชื่อมั่นต่อบริการ (Reliability) การบริการนั้นจะถูกต้อง แม่นยำเหมาะสมสม่ำเสมอ และบริการทุก ๆ ครั้งต้องได้ผลดีเช่นเดิมทำให้ผู้รับบริการรู้สึก เป็นที่พึงได้

2.3.2 ความเชื่อถือไว้วางใจต่อผู้ให้บริการ (Assurance) โดยที่ผู้ให้บริการจะต้องมีความรู้ความสามารถเป็นหลักประกันให้ผู้รับบริการเกิดความเชื่อมั่นในการบริการที่ได้รับความปลอดภัย ความสุภาพ ความน่าเชื่อถือ ความเป็นมิตร ความสะอาด ความประณีตในสายตาของผู้รับบริการ ความซื่อสัตย์น่าไว้วางใจ และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี รวมถึงความมีชื่อเสียง เป็นต้น

2.3.3 ความเป็นรูปธรรมของบริการ (Tangibility) การบริการที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพจะทำให้ผู้รับบริการสามารถสัมผัสได้ เช่น ความใหญ่โตหรูหราของสถานที่ที่มีเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัย การให้ข้อมูลในการรักษา การใช้รอยยิ้มเป็นสื่อและความมีอัธยาศัยไมตรี

2.3.4 การให้ความสำคัญ (Empathy) ผู้ให้บริการจะต้องมีความเอาใจใส่ในความต้องการของผู้รับบริการ รู้จัก และจำผู้รับบริการ ได้ และพฤติกรรมบริการที่ผู้ให้บริการมีต่อผู้รับบริการด้วยความเอาใจใส่ การให้ความสะดวกในการเข้าถึงบริการ เส้นทางจราจร ไม่ยุ่งยากซับซ้อนการติดต่อสื่อสารที่ดี

2.3.5 การตอบสนองต่อผู้รับบริการ (Responsiveness) ความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ ซึ่งผู้ให้บริการจะต้องมีความพร้อมและเต็มใจให้บริการพร้อมที่จะให้บริการได้อย่างรวดเร็ว มีการติดต่อสื่อสารที่ดีและมีการชี้แจงให้บริการทุก ๆ ครั้ง

คอตเลอร์ (Kotler, 2000 : 428) กล่าวถึง คุณภาพบริการว่า ในการแข่งขันด้านธุรกิจบริการผู้ให้บริการต้องสร้างบริการให้เท่าเทียมหรือมากกว่าคุณภาพบริการที่ผู้รับบริการคาดหวังความคาดหวังต่อคุณภาพบริการของผู้รับบริการมาจากประสบการณ์เดิมเมื่อผู้รับบริการมารับบริการก็จะเปรียบเทียบบริการที่ตนได้รับจริงกับบริการที่คาดหวังไว้ ถ้าผลพบว่าบริการก็จะเปรียบเทียบบริการที่ตนได้รับจริงกับบริการที่คาดหวังได้ ถ้าผลพบว่าบริการที่ได้รับจริงในสถานการณ์นั้นน้อยกว่าบริการที่คาดหวัง ผู้รับบริการจะไม่พึงพอใจ และจะไม่กลับมาใช้บริการอีก ในทางตรงกันข้าม ถ้าบริการที่ได้รับจริงเท่ากับหรือมากกว่าบริการที่คาดหวังไว้ ผู้รับบริการจะเกิดความพึงพอใจ ประทับใจ และกลับมาใช้บริการอีก

กล่าวโดยสรุปแล้วคุณภาพการให้บริการ หมายถึง ความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการจนเกิดความพึงพอใจ ประทับใจและอยากกลับมาใช้บริการอีก

3. องค์ประกอบในการบริการ

การให้บริการจะเกิดความพึงพอใจต่อผู้รับบริการนั้น จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบในการบริการ ซึ่งมีผู้ให้แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบในการบริการ ไว้ดังนี้

3.1 องค์ประกอบที่สำคัญของการบริการมี 3 ส่วน ดังนี้ (ขวัญตา อริยพิทยากรณ์ 2550 : 16)

3.1.1 ผู้ให้บริการ หมายถึง ทั้งองค์กรที่ประกอบธุรกิจบริการ และบุคลากรหรือพนักงานที่ทำหน้าที่ในการให้บริการ

3.1.2 กระบวนการในการให้บริการ หรืออีกนัยหนึ่ง ก็คือ วิธีการให้บริการ

3.1.3 ผู้รับบริการ ซึ่งองค์ประกอบนี้ยังมีความแตกต่างกันไปตามประเภทของการบริการ เช่น ถ้าเป็นการบริการสาธารณะ ผู้รับบริการจะหมายถึงประชาชนทั่วไป แต่ถ้าเป็นการบริการทางด้านธุรกิจ ผู้รับบริการจะหมายถึงเฉพาะผู้ที่มาซื้อบริการนั้น ๆ

3.2 องค์ประกอบของการบริการ ดังนี้ (ขวัญตา อริยพิทยากรณ์ 2550 : 17-18)

3.2.1 เวลา (Time) ผู้ให้บริการจะต้องให้เวลาในขณะที่ให้บริการนั้นแก่ผู้ใช้บริการซึ่งจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับขั้นตอนและกระบวนการในการบริการที่แตกต่างกันไป ตามลักษณะเฉพาะของสินค้าและบริการนั้น ๆ

3.2.2 สถานที่ (Place) จะต้องมีสถานที่ในการให้บริการ โดยทั่วไปแล้วสถานที่ที่ใช้ในการให้บริการ แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่

1) สถานที่ของผู้ให้บริการ (Service provider place) เป็นสถานที่ที่ธุรกิจบริการนั้น ๆ จัดสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการให้บริการแก่ผู้ใช้บริการ หากผู้ใช้บริการต้องการบริการเมื่อใดจะต้องเดินทางไปใช้บริการยังสถานที่ที่ผู้ให้บริการจัดเตรียมไว้ เช่น บริการห้องพักของโรงแรม บริการให้การศึกษาในมหาวิทยาลัยปิด เป็นต้น

2) สถานที่ของผู้ใช้บริการ (Customer's place) เป็นสถานที่ที่ผู้ใช้บริการเป็นเจ้าของและต้องการให้ผู้ให้บริการไปบริการ ณ สถานที่ของตนเอง เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการ เช่น บริการจัดเลี้ยงนอกสถานที่ของโรงแรม บริการสอนพิเศษตามบ้านของนักเรียน เป็นต้น

3) สถานที่ซึ่งไม่ใช่ทั้งสองของผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการ (Meeting place) เป็นสถานที่อื่น ๆ ที่ทั้งผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการ ไม่ได้เป็นเจ้าของแต่อาจกำหนดสถานที่ใดสถานที่หนึ่งซึ่งผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการรู้จักและสามารถไปพบกันเพื่อให้บริการ

และให้บริการกันได้ เช่น บริการซ่อมรถนอกสถานที่ของศูนย์บริการบริษัทรถยนต์ต่าง ๆ
บริการส่งอาหารตามสถานที่ ที่ผู้ส่งต้องการ (Delivery) เป็นต้น

3.3 รูปแบบ (Form of service) รูปแบบของการให้บริการจะแตกต่างกันไป
ตามขั้นตอนในการผลิต หรือการสร้างให้เกิดการบริการ โดยอาจแบ่งเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

3.3.1 เน้นที่ผลิตภัณฑ์ (Product) คือ การผลิตผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพโดยไม่
ค่อยคำนึงถึงวิธีการให้บริการมากนัก (ผลิตภัณฑ์ในที่นี้ คือ สินค้าที่ขายควบคู่ไปกับการบริการ
ซึ่งอาจมีการบริการน้อยมาก)

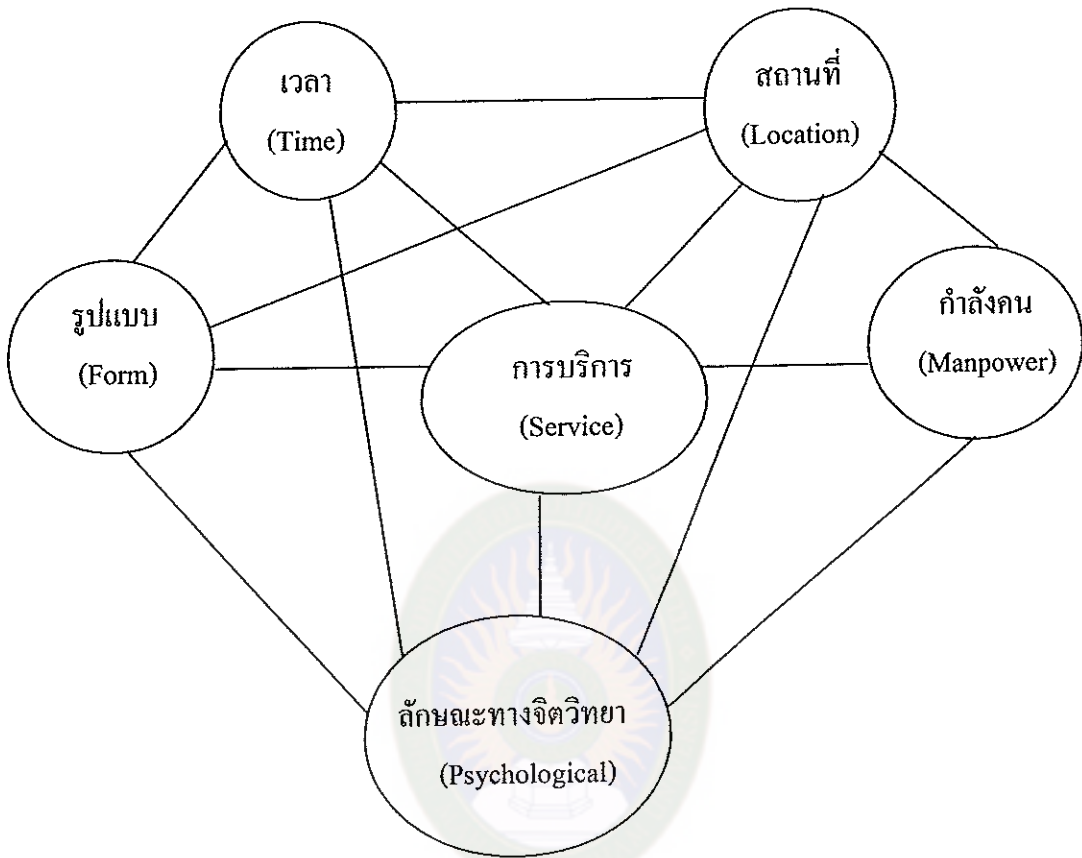
3.3.2 เน้นที่กระบวนการให้บริการ (Process) มีการจัดแบ่งหน้าที่งานและ
จัดขั้นตอนการปฏิบัติงานให้บริการอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนที่ชัดเจนเพื่อให้งานบริการเป็นไป
ได้อย่างสะดวกราบรื่น และมีประสิทธิภาพ

3.4 ลักษณะทางจิตวิทยา (Psychological) คือ มีการดึงดูดความสนใจ เป็นมิตร
และทำให้ผู้ใช้บริการอยากเข้าไปใช้บริการ ซึ่งเป็นลักษณะที่สร้างได้ยากเพราะต้องอาศัยทั้ง
ศาสตร์และศิลป์ในการจัดรูปแบบทางจิตวิทยาที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการมากที่สุด

3.5 กำลังคน (Manpower) การบริการทุกอย่างต้องอาศัยแรงงานมนุษย์
เป็นหลักและใช้สินค้าหรือเครื่องจักร เครื่องมือต่าง ๆ ช่วยเสริมให้การบริการนั้นมีคุณภาพมาก
ยิ่งขึ้น

จากองค์ประกอบในการให้บริการดังกล่าว ข้างต้น กล่าวสรุปได้ว่า องค์ประกอบ
ในการให้บริการ ประกอบด้วย ผู้ให้บริการ กระบวนการให้บริการ ผู้รับบริการ เวลา รูปแบบ
และสถานที่

จากองค์ประกอบทั้งหมดที่กล่าวมาสามารถนำมาเขียนเป็นความสัมพันธ์ได้ดังแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ที่ทำให้เกิดการบริการ
ที่มา : ขวัญตา อริยพิทยภรณ์ 2550 : 18

สรุปองค์ประกอบในการให้บริการ ประกอบด้วย กระบวนการให้บริการหรือขั้นตอนการให้บริการ ผู้ให้บริการ และ สิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการ ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้เมื่อผู้มาใช้บริการมารับบริการแล้วต้องมีความรู้สึกที่ดี มีความเหมาะสมเป็นธรรมชาติ ให้บริการด้วยความเสมอภาค และเกิดความประทับใจ ความพึงพอใจในการให้บริการ

แนวคิดเกี่ยวกับภาษีอากร

1. ความหมาย

ได้มีผู้ให้แนวคิดและความหมายของภาษีอากรไว้ ดังนี้

เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม (2543 : 129-130) ให้คำนิยามของภาษีอากรไว้ดังนี้ ภาษีคือสิ่งที่รัฐบาลบังคับเก็บจากรายกร และนำมาใช้เพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวม โดยมีได้มีสิ่งตอบแทนโดยตรงแก่ผู้เสียภาษี

ลักษณะสำคัญของคำนิยามแนวนี้มีประเด็นที่สำคัญสองประการ คือ ประการแรก ภาษีที่รัฐบาลเก็บจากประชาชนนั้น จะมีลักษณะของการบังคับภาษีที่จัดเก็บนั้นอาจจะเป็นรายได้หรือสิ่งของหรือผลประโยชน์หรือบริการจากตัวผู้เสียภาษี

ประการที่สอง ภาษีที่เก็บได้นั้นจะต้องนำไปใช้เพื่อสังคมส่วนรวม ตัวผู้เสียภาษีนั้นจะไม่ได้รับประโยชน์โดยตรงจากรัฐบาล ซึ่งต่างกับการซื้อสินค้าหรือบริการนั้นอย่างไรก็ตามผู้เสียภาษีจะได้รับประโยชน์โดยทางอ้อมจากรัฐบาล เช่น การป้องกันประเทศ การรักษาความสงบภายใน และสวัสดิการของสังคม เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม คำนิยามที่กล่าวมานั้นอาจจะไม่ครอบคลุมถึงภาษีบางชนิด ทั้งนี้ เพราะว่าการเก็บภาษีบางประเภทนั้นอาจจะไม่มีการบังคับโดยตรง แต่ผู้เสียภาษียินยอมเสียภาษีนั้น โดยสมัครใจ หรือถูกบังคับโดยทางอ้อม เช่น ภาษีการค้า ผู้ที่ซื้อสินค้าที่รัฐบาลเก็บภาษีต้องเสียภาษีการค้า ถ้าหากเขาไม่ได้ซื้อก็ไม่ต้องเสียภาษีการค้า เป็นต้น ในกรณีของภาษีรัชชูปการที่เก็บจากประชาชนแต่ละคนนั้น เป็นการบังคับเก็บภาษีโดยตรง กล่าวคือ ทุกคนที่อยู่ในลักษณะที่กฎหมายกำหนดแล้วต้องเสียภาษีเท่ากันทุกคน โดยไม่ได้คำนึงว่าแต่ละคนมีรายได้มากน้อยแค่ไหน

กลุ่มนักวิชาการภาษีอากร (2546 : 1) ได้ให้คำนิยามไว้ว่า -

ความหมายของภาษีอากรอาจแบ่งได้เป็น 2 แนว ดังนี้

แนวที่หนึ่ง อธิบายว่า ภาษีอากรคือสิ่งที่รัฐบาลบังคับเก็บจากรายกร และนำไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนรวม โดยมีได้มีสิ่งตอบแทนโดยตรงจากผู้เสียภาษีอากร

แนวที่สอง อธิบายว่า ภาษีอากรคือเงินได้หรือทรัพยากรที่เคลื่อนย้ายจากภาคเอกชนไปสู่ภาครัฐบาล แต่ไม่รวมถึงการกู้ยืมหรือการขายสินค้า หรือให้บริการในราคาทุนโดยรัฐบาล

ไพรัช ตระการศิรินันท์ (2548 : 39-41) ให้คำนิยามของภาษีอากรไว้ว่าภาษีอากรคือ เงินหรือสิ่งของที่รัฐบาลบังคับเก็บจากประชาชนเพื่อนำไปใช้จ่ายในกิจการอันเป็นหน้าที่ของรัฐบาล ภาษีอากรมีลักษณะหลายประการดังนี้

1.1 เป็นเงินที่รัฐบาลมีอำนาจบังคับเก็บจากประชาชนในขอบเขตที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายของรัฐนั้น ๆ การภาษีอากรมีหลักเกณฑ์กำหนดเกี่ยวกับผู้ที่มีหน้าที่ชำระภาษีแก่รัฐบาล ฐานภาษีอัตราภาษี การบริหารภาษี และอื่น ๆ โดยฝ่ายนิติบัญญัติหรือรัฐสภาเป็นผู้กำหนดรัฐบาล และผู้บริหารภาษีจะกำหนดเรียกเก็บเงินจากประชาชนตามใจชอบไม่ได้ การเก็บภาษีอากรมีหลักสำคัญ คือ ต้องได้รับพิจารณาและอนุมัติโดยรัฐสภา “No Taxation Without Representation”

1.2 ประชาชน ผู้เสียภาษี หรือผู้มีหน้าที่จ่ายเงินภาษีอากร ให้แก่รัฐบาลตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมาย จะต้องจ่ายเงินตามระเบียบ วิธีการ และอัตราภาษีที่ได้กำหนดไว้แม้ว่าจะเต็มใจจ่ายหรือไม่ก็ตาม ถ้าหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายการภาษีอากร จะได้รับโทษตามกฎหมาย

1.3 การที่ประชาชนจ่ายเงินให้แก่รัฐบาลในรูปภาษีอากร ถือว่าเป็นการเสียสละรายได้ทรัพย์สินหรือการบริโภคส่วนหนึ่งให้แก่รัฐบาล การจ่ายเงินภาษีอากรนั้นไม่ถือว่าเป็นการลงโทษของรัฐบาลแก่ประชาชน เพราะประชาชนผู้เสียภาษีไม่มีความผิดต้องใช้นี้ให้ แต่ถือว่าเป็นการเสียสละประโยชน์ส่วนตัว เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ

1.4 รัฐบาลไม่มีพันธกรณีจะให้บริการตอบแทน โดยตรงแก่ผู้เสียภาษี รัฐบาลมีอำนาจที่จะพิจารณาจ่ายเงินจากผู้เสียภาษีอากรเพื่อกิจการใด จ่ายแก่ใครก็ได้ เพราะรัฐบาลถือว่าไม่มีข้อผูกพัน โดยตรงกับผู้ชำระภาษี ภาษีอากรจึงมีลักษณะ Non Quid Pro Quo

1.5 การเรียกเก็บเงิน ภาษีอากร รัฐจะพิจารณาถึงความสามารถในการจ่ายเงินภาษีอากรจากรายได้ทรัพย์สิน และการบริโภค ส่วนทางด้านค่าใช้จ่ายเงินภาษีอากร รัฐบาลคำนึงถึงความจำเป็น จึงกล่าวได้ว่า “Tax according to ability to pay expenditure according to needs” ดังนั้นผู้ที่จ่ายภาษีอากรมากกว่าอาจจะได้รับบริการตอบแทนในอัตราส่วนที่น้อยกว่า

1.6 การเก็บภาษีอากรมุ่งที่จะแบ่งเงินส่วนหนึ่งจากทรัพย์สิน รายได้ การบริโภค เงินออมทรัพย์ และอื่น ๆ ซึ่งประชาชนมีไว้ในครอบครอง โดยการจ่ายเงินภาษีอากรนั้นรัฐบาลกำหนดความรับผิดชอบในการเสียภาษีอากรให้กับบุคคลธรรมดา เป็นต้นว่า รัฐบาลเรียกเก็บภาษีอากรทรัพย์สินผู้มีหน้าที่นำเงินไปชำระภาษีก็ได้แก่เจ้าของทรัพย์สินนั้น ๆ ซึ่งจะปฏิเสธความรับผิดชอบไม่ได้

1.7 อำนาจในการบังคับเก็บเงิน ภาษีอากร ของรัฐบาลจะออกกฎหมายบังคับกับบุคคลในประเทศของตน หรือบุคคลที่ได้รับบริการภายในประเทศเท่านั้น จะไปเรียกเก็บจากประชาชนของประเทศอื่นที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับรัฐบาลนั้น ๆ ไม่ได้

1.8 รัฐบาลต้องนำเงินรายรับ จากภาษีอากร ไปจ่ายในกิจการอันเป็นหน้าที่ของ รัฐบาลเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนส่วนรวม ภาษีอากรนั้นถือว่าเป็นเงินรายได้ของแผ่นดิน ไม่ใช่เงินของรัฐบาล หรือกลุ่มบุคคลหนึ่งบุคคลใดเฉพาะรัฐบาลจะนำไปใช้จ่ายของ เพื่อประโยชน์ส่วนตัวของบุคคลไม่ได้

สรุป ภาษีอากร หมายถึง เงินหรือสิ่งของที่รัฐบาลบังคับเก็บจากประชาชน ตามระเบียบ กฎหมาย ข้อบัญญัติ เพื่อนำไปใช้จ่ายในกิจการอันเป็นหน้าที่ของรัฐบาล และประโยชน์ส่วนรวมของประชาชน ตามอำนาจหน้าที่และกฎหมายกำหนด

2. วัตถุประสงค์ในการจัดเก็บภาษีอากร

การจัดเก็บภาษีอากรมีวัตถุประสงค์หลายประการ วัตถุประสงค์หลัก คือ การหารายได้มาใช้จ่ายในกิจการของรัฐ และการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายทางเศรษฐกิจต่าง ๆ วัตถุประสงค์ของการจัดเก็บภาษีอากรมีดังนี้

2.1 เพื่อหารายได้มาใช้จ่ายในกิจการของรัฐ กิจการส่วนใหญ่ของรัฐเป็นกิจการเพื่อส่วนรวม ความมั่นคง และความปลอดภัย การศึกษา กิจการสาธารณสุขูปโภคต่าง ๆ เป็นต้น

2.2 เพื่อควบคุมส่งเสริมพฤติกรรมทางเศรษฐกิจ รัฐบาลสามารถใช้ระบบภาษีอากรมาควบคุมการบริโภค การผลิต หรือวิธีการดำเนินการทางธุรกิจบางชนิดมิให้เกิดผลเสียต่อเศรษฐกิจส่วนรวมได้ เช่น ไม่ต้องให้ประชาชนบริโภคสุรา บุหรี่ หรือสินค้าฟุ่มเฟือยต่าง ๆ ก็เก็บภาษีในสินค้าเหล่านั้นในอัตราสูง ๆ หรือไม่เก็บภาษีอุปกรณ์การศึกษาต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง หรือเก็บภาษีสินค้าที่มีความจำเป็นในอัตราต่ำ เป็นต้น

2.3 เพื่อการกระจายรายได้และทรัพย์สินให้เป็นธรรม นอกจากรัฐบาล จะใช้มาตรการด้านรายจ่าย เช่น การอุดหนุน การโอนเงินต่าง ๆ การสร้างงานในชนบท ฯลฯ การจัดเก็บภาษีอากรยังเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการกระจายรายได้ด้วย เช่น ใช้วิธีอัตราภาษีก้าวหน้า ภาษีทรัพย์สิน ภาษีมรดก ภาษีสินค้าฟุ่มเฟือยในอัตราสูง ๆ เป็นต้น

2.4 เพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจที่สำคัญ เช่น การป้องกันภาวะเงินเฟ้อ รัฐบาลก็เพิ่มภาษีต่าง ๆ ให้สูงขึ้นเพื่อลดการใช้จ่าย ในยามเศรษฐกิจตกต่ำ คนว่างงานมาก

รัฐบาลอาจลดภาษีต่าง ๆ ลงเพื่อกระตุ้นให้มีการบริโภคและการลงทุนมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้มีการจ้างงานมากขึ้น

สรุป วัตถุประสงค์ของการจัดเก็บภาษีอากร คือ การหารายได้มาใช้จ่ายในกิจการของรัฐ กิจการส่วนใหญ่เป็นกิจการเพื่อส่วนรวม เพื่อความมั่นคงและความปลอดภัย การศึกษา และกิจการสาธารณูปโภคต่าง ๆ

3. ลักษณะของภาษีอากรที่ดี

3.1 รัฐธรรมนูญเกือบทุกฉบับมักบัญญัติให้ประชาชนมีหน้าที่ต้องเสียภาษีอากรตามที่กฎหมายบัญญัติในการบัญญัติกฎหมายภาษีอากรที่ดีนั้น มีหลักการบางประการที่ควรคำนึงเพื่อให้ประชาชนมีความสนใจในการเสียภาษีอากรและให้กฎหมายดังกล่าวใช้บังคับได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ภาษีอากรที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

3.1.1 มีความเป็นธรรม ประชาชนควรมีหน้าที่เสียภาษีอากรให้แก่รัฐบาลโดยพิจารณาถึงความสามารถในการเสียภาษีอากรของประชาชนแต่ละคนประกอบกับการพิจารณาถึงผลประโยชน์ที่ประชาชนแต่ละคนได้รับเนื่องจากการดูแลคุ้มครองของรัฐบาล

3.1.2 ความแน่นอนและชัดเจน ประชาชนสามารถเข้าใจความหมายได้โดยง่าย และเป็นการป้องกัน มิให้เจ้าพนักงานใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ

3.1.3 มีความสะดวก วิธีการและกำหนดเวลาในการเสียภาษีอากรควรคำนึงถึงความสะดวกของผู้เสียภาษีอากร

3.1.4 มีประสิทธิภาพ ประหยัดรายจ่ายของทั้งผู้จัดเก็บและผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรทำให้จัดเก็บภาษีอากรได้มากโดยมีค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บน้อยที่สุดมีความเป็นกลางทางเศรษฐกิจ พยายามไม่ให้เกิดการเก็บภาษีอากรมีผลกระทบต่อการทำงานของกลไกตลาด หรือมีผลกระทบน้อยที่สุด

3.2 ไตรรัตน์ โภคพลากรณ์ (2547 : 191-192) ได้สรุปลักษณะภาษีอากรที่ดีตามแนวคิดของอดัม สมิท ดังนี้

3.2.1 มีความแน่นอน ภาษีที่จัดเก็บต้องมีความชัดเจนแน่นอนในเรื่องอัตราภาษี ฐานภาษีวิธีการในการจัดการจัดเก็บภาษี โดยจะมีกฎหมายบัญญัติข้อกำหนดต่าง ๆ เหล่านี้ไม่อยู่ในดุลยพินิจของผู้เก็บภาษีชั่วคราว ความแน่นอนของภาษีจะมีผลทั้งต่อรัฐและเอกชน ในส่วนของรัฐจะช่วยลดโอกาสการฉ้อราษฎร์บังหลวง การสร้างอิทธิพลของผู้จัดเก็บ และจะทำให้รัฐสามารถคาดการณ์จำนวนรายได้ที่จะจัดเก็บจากภาษีอากรได้ ส่วนภาคเอกชนการมีข้อกำหนดชัดเจนเกี่ยวกับฐาน อัตรา วิธีการเสียภาษี การประเมินภาษี จะทำให้เอกชน

สามารถวางแผนการประกอบธุรกิจได้อย่างแน่นอน อย่างไรก็ตามหลักเกณฑ์เกี่ยวกับความแน่นอนมีข้อจำกัด คือ ตราบิตที่ภาษีอากรไม่ได้มีขอบเขตวัตถุประสงค์เพียงเฉพาะการหารายได้ แต่ยังเป็นเครื่องมือในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ อีกด้วย

3.2.2 ด้านความยุติธรรม หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าความเสมอภาค กล่าวคือ การที่ประชาชนที่มีรายได้เท่าเทียมกัน เป็นหลักการที่พิจารณาว่าภาระภาษีได้ถูกแจกจ่ายไปอย่างเป็นธรรมแก่ประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษี แนวคิดเกี่ยวกับความเสมอภาคแยกออกเป็นสองส่วน คือ ความเสมอภาคในแนว (Horizontal equity) และความเสมอภาคในแนวตั้ง (Vertical equity) ความเสมอภาคในแนวนอน หมายถึง การจัดเก็บภาษีเท่ากันจากผู้ที่มีรายได้เท่าเทียมกัน หรือผู้ที่มีความสามารถในการจ่ายเท่ากันจะต้องมีภาระภาษีในจำนวนเท่ากัน การเปรียบเทียบความเสมอภาคในแนวนอนเป็นการเปรียบเทียบระหว่างผู้ที่มีรายได้เท่ากันเสมอ ส่วนความเสมอภาคในแนวตั้ง หมายถึง การที่ผู้เสียภาษีมีรายได้ระดับต่างกัน ถูกเรียกเก็บตามสัดส่วนของรายได้ที่ต่างกัน โดยความแตกต่างกันของจำนวนเงินภาษีที่ถูกจัดเก็บนี้จะต้องเป็นความแตกต่างที่เหมาะสม

3.2.3 ด้านความสะดวก ความสะดวกและความง่ายในการจัดเก็บภาษีเป็นสิ่ง ที่พึงประสงค์ทั้งสำหรับผู้เสียภาษีและผู้จัดเก็บ ภาษีอากรประเภทใดก็ตามที่มีความง่ายในการ ประเมินจัดเก็บและการบริหาร มักจะเป็นภาษีที่ได้รับการคัดค้านน้อยที่สุดเสมอ อย่างไรก็ตาม หลักความสะดวกสำหรับประเทศหนึ่งอาจเป็นความยุ่งยากและสร้างปัญหาสำหรับผู้เสียภาษี และผู้จัดเก็บภาษีอีกประเทศหนึ่ง เช่น ภาษีค่าปลิก หลักความสะดวกนี้เป็นหลักที่ได้รับการ พิจารณารับและให้ความสำคัญกับนักภาษีอากรเสมอ

3.2.4 ด้านความประหยัด ภาษีอากรที่ดีจะต้องเป็นการประหยัดทั้งผู้เสียภาษี และผู้จัดเก็บ กล่าวคือ ผู้เสียภาษีจะต้องมีค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด ขณะที่ผู้จัดเก็บก็เสียค่าใช้จ่าย ในการจัดเก็บน้อยที่สุดเช่นกัน รายได้จากภาษีอากรที่รัฐพึงได้รับนั้น หมายถึงรายได้สุทธิที่หัก ต้นทุนค่าใช้จ่าย ส่วนภาระภาษีที่ผู้เสียภาษีจะต้องรับนั้น เป็นเงินภาษีที่ต้องเสียกับค่าใช้จ่าย ตลอดจนผลกระทบจากภาษีนั้นตามหลักการนี้รัฐควรจะต้องเก็บภาษียาไรได้ใกล้เคียงกับภาระภาษี มากที่สุด

3.2.5 ด้านความสามารถในการทำรายได้ให้แก่รัฐ แม้ว่าหลักการเกี่ยวกับการ ทำรายได้ของภาษีอากรจะไม่ใช่หลักการที่กำหนดขึ้น โดย อคัม สมิท แต่เป็นหลักที่ได้รับการ สนใจจากนักปกครองโดยทั่วไปภาษีอากรสามารถทำรายได้เป็นที่น่าพอใจมักจะเป็นที่สนใจ และเข้าข่ายพิจารณาของรัฐเสมอ แม้ว่าจะมีลักษณะด้อยในแง่ของความประหยัด ความสะดวก

ความแน่นอน หรือความเสมอภาค รัฐบาลปัจจุบันมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น และโดยที่ภาษีส่วนใหญ่เป็นรายได้ของรัฐ ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องพยายามจัดเก็บรายได้ภาษีอากรที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3.2.6 ด้านประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ความสำคัญของภาษีอากรไม่ใช่เพียงเป็นรายได้ของรัฐเท่านั้น แต่ยังเป็นเครื่องมือดำเนินการของรัฐให้บรรลุเป้าหมายทางเศรษฐกิจและสังคมอีกด้วย ฉะนั้นรัฐมักจะพิจารณาหลักการเหล่านี้ประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายภาษีเสมอ นั่นคือ ภาษีจะเป็นกลไกให้บรรลุถึงเป้าหมายทางเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพเพียงพอหรือไม่ โดยภาษีที่ดีควรจะสามารทำหน้าทีเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคม เช่น สามารถส่งเสริมการออมทรัพย์และลดการบริโภค

3.2.7 ด้านความยืดหยุ่น ระบบภาษีอากรที่มีความยืดหยุ่นเป็นเครื่องมือในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ วัฏจักรธุรกิจนั้นเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ภาษีอากรที่ดีจะต้องมีความยืดหยุ่นตามสภาวะเศรษฐกิจ โดยอัตโนมัติ เช่น เมื่อเศรษฐกิจรุ่งเรือง ภาษีอากรจะช่วยดึงเงินเอกชนมาเป็นรายได้ของรัฐเพิ่มขึ้น และในช่วงเศรษฐกิจซบเซา รายได้ที่รัฐจัดเก็บได้จากภาษีอากรก็ควรจะลดลงเช่นกัน ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดการใช้จ่ายของประชาชนมีระดับการเปลี่ยนแปลง

สรุป ลักษณะภาษีอากรที่ดี จะต้องมีความเป็นธรรมต่อผู้มีหน้าที่เสียภาษี มีความแน่นอนและชัดเจน มีความยุติธรรม มีความสะดวก มีประสิทธิภาพ และมีความยืดหยุ่น เป็นการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ไม่ให้เกิดการเก็บภาษีมีผลกระทบต่อการทำงานของกลไกตลาด หรือมีผลกระทบน้อยที่สุด

4. ประเภทภาษีอากร

ประเภทภาษีอากร สามารถแบ่งได้ดังนี้

4.1 แบ่งประเภทตามระบบภาษี โดยถือเอาความสามารถในการผลักภาระภาษีเป็นหลักภาษีอากรประเภทผลักภาระภาษีได้ยาก ถือว่าเป็นภาษีทางตรง ส่วนภาษีประเภทผลัดได้ง่าย ถือว่าเป็นภาษีทางอ้อม

4.1.1 ประเภทภาษีทางตรง ได้แก่ ภาษีทรัพย์สิน ภาษีมรดก ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาภาษีเงินได้นิติบุคคล

4.1.2 ประเภทภาษีทางอ้อม ได้แก่ ภาษีจากการบริโภค ภาษีผลิต ภาษีจำหน่าย ภาษีการค้า ภาษีสรรพสามิต ภาษีศุลกากร

4.2 แบ่งประเภทตามฐานภาษีอาจแยกออกได้ 3 ประเภท

4.2.1 ภาษีเก็บจากทรัพย์สิน ได้แก่ ภาษีมรดก ภาษีการให้ค่าประเมินพิเศษ

4.2.2 ภาษีเก็บจากเงินได้ ได้แก่ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคลธรรมดา และนิติบุคคลเก็บจากเงินเดือน ค่าจ้าง กำไร

4.2.3 ภาษีเก็บจากการบริโภค ได้แก่ ภาษียาสูบ ภาษีการค้ำ ภาษีสรรพสามิต ภาษีศุลกากร

4.3 แบ่งประเภทภาษีตามชื่อของสิ่งของที่นำมาประเมินภาษี เช่น ภาษีที่ดิน ภาษียรถยนต์ ภาษีน้ำมัน ภาษียางรถยนต์

4.4 แบ่งประเภทภาษีตามหน่วยราชการที่บริหารงานจัดเก็บ เป็นต้นว่า ในประเทศไทยแบ่งประเภทเป็น

4.4.1 ภาษีจัดเก็บโดยกรมสรรพากร ได้แก่ ภาษีเงินได้ ภาษีการค้า

4.4.2 ภาษีที่จัดเก็บโดยกรมสรรพสามิต ได้แก่ ภาษีสุรา บุหรี่ เครื่องดื่ม

4.4.3 ภาษีที่จัดเก็บโดยกรมศุลกากร ได้แก่ ภาษีจากสินค้าขาเข้าและภาษีจากสินค้าขาออกแบ่งประเภทภาษีตามอัตราภาษีที่จัดเก็บ เป็นต้นว่า แบ่งภาษีอากรประเภทสินค้าฟุ่มเฟือย

4.5 ประเภทสินค้าจำเป็น ประเภทเงินได้แบ่งเป็น Eamed income และ Unearned income

สรุป ประเภทของภาษีอากรนั้น สามารถแบ่งได้ตามระบบภาษี ฐานภาษี ตามชื่อสิ่งของที่นำมาประเมินภาษี ตามหน่วยราชการที่บริหารงานจัดเก็บ หรือตามที่กฎหมายให้อำนาจในการจัดเก็บ

5. กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการค้นคว้าอิสระเรื่องความพึงพอใจของประชาชนในการให้บริการจัดเก็บภาษีของเทศบาลตำบลพุดไร่สง อำเภอพุดไร่สง จังหวัดบุรีรัมย์ สรุปได้ดังนี้ (ปนิษฐา รักธรรม. 2548 : 16-21)

5.1 รายได้ท้องถิ่น

จากการที่รัฐบาลได้กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นปกครองตนเอง ส่งผลให้การกระจายรายได้ให้ท้องถิ่นมีลักษณะคือ รัฐบาลจะเป็นผู้กำหนดและแบ่งว่ารายได้ประเภท

โคบังที่ให้เป็นของท้องถิ่นและรายได้ประเภทโคบังที่ยังคงเป็นของรัฐบาลกลาง โดยกำหนดในรูปแบบของกฎหมายทั้งที่เป็นพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ประกาศ กระทรวง รวมถึงระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ การกำหนดรายได้ให้ท้องถิ่นจะขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ อาทิเช่น ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ ฐานะทางการคลังของรัฐบาล ความพร้อมและศักยภาพของท้องถิ่นในการเรียกเก็บรายได้ รวมทั้งปัจจัยทางการเมือง

5.2 โครงสร้างรายได้ท้องถิ่น

เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา และกรุงเทพมหานคร มีโครงสร้างหรือที่มาของรายได้คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ

5.2.1 ภาษีอากร ประกอบด้วย

- 1) ภาษีท้องถิ่นจัดเก็บเอง ได้แก่
 - 1.1) ภาษีโรงเรือนและที่ดิน
 - 1.2) ภาษีบำรุงท้องที่
 - 1.3) ภาษีป้าย
 - 1.4) อากรฆ่าสัตว์
- 2) ภาษีที่รัฐจัดเก็บและแบ่งให้ท้องถิ่นบางส่วน ได้แก่
 - 2.1) ภาษีมูลค่าเพิ่ม
 - 2.2) ภาษีสุรา
 - 2.3) ภาษีธุรกิจเฉพาะ
 - 2.4) ภาษีสรรพสามิต
 - 2.5) ภาษีการพนัน
- 3) ภาษีที่รัฐจัดเก็บแล้วมอบให้ท้องถิ่นทั้งจำนวน ได้แก่ ภาษีและ

ค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน

- 5.2.2 ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตและค่าปรับ
- 5.2.3 รายได้จากทรัพย์สิน
- 5.2.4 รายได้จากสาธารณูปโภคและการพาณิชย์
- 5.2.5 รายได้เบ็ดเตล็ด เช่น เงินอุทิศ เป็นต้น
- 5.2.6 เงินอุดหนุนจากรัฐบาล
- 5.2.7 เงินกู้

5.3 ภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง

ภาษีประเภทนี้เป็นภาษีที่กฎหมายกำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจในการจัดเก็บ เป็นรายได้ของตนเอง ประกอบด้วย ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีป้าย อากรฆ่าสัตว์

ในการจัดเก็บภาษี โรงเรือนและที่ดิน และภาษีบำรุงท้องที่ พนักงานของเทศบาลจะปฏิบัติตามพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พระราชบัญญัติภาษีป้าย และพระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ ที่จะมีการกำหนดหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และระยะเวลาในการชำระภาษีไว้ ซึ่งควรจะได้ทำความเข้าใจกฎระเบียบในกฎหมายดังกล่าวประกอบด้วย ดังนี้

5.3.1 ภาษีโรงเรือนและที่ดิน

เป็นภาษีที่จัดเก็บตามพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พุทธศักราช 2475 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ 5 พ.ศ. 2543 ทรัพย์สินที่ต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน ได้แก่ โรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นกับที่ดินซึ่งใช้ต่อเนื่องกับโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างนั้น ๆ และในปีที่ผ่านมาได้มีการใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินนั้น เช่น ให้เช่า ใช้เป็นที่ทำการค้าขาย ที่ไว้สินค้า ที่ประกอบการอุตสาหกรรม ให้ญาติ บิดา มารดา บุตร หรือผู้อื่นอาศัย หรือใช้ประกอบกิจการอื่น ๆ เพื่อหารายได้ และไม่เข้าช้อยกเว้นตามกฎหมาย โดยคำนวณจากรายปี

ค่ารายปี หมายความว่า จำนวนเงินซึ่งทรัพย์สินนั้น สมควรให้เช่าได้ในปีหนึ่ง ๆ ถ้าทรัพย์สินนั้นให้เช่า ให้ถือว่าค่าเช่านั้นคือค่ารายปี แต่ถ้ามีเหตุอันบ่งชี้เห็นว่าค่าเช่านั้นมีไขจำนวนเงินอันสมควรที่จะให้เช่าได้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจประเมินค่ารายปี โดยคำนึงถึงลักษณะของทรัพย์สินขนาด พื้นที่ ทำเลที่ตั้ง และบริการสาธารณะที่ทรัพย์สินนั้นได้รับประโยชน์

1) ทรัพย์สินที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน

1.1) พระราชวังอันเป็นส่วนของแผ่นดิน

1.2) ทรัพย์สินของรัฐบาลที่ใช้ในกิจการของรัฐบาลหรือ

สาธารณะ และทรัพย์สินของการรถไฟที่ใช้ในกิจการรถไฟโดยตรง

1.3) ทรัพย์สินของโรงพยาบาลสาธารณะหรือโรงเรียนสาธารณะ ซึ่งกระทำการอันมิใช่เพื่อเป็นผลกำไรส่วนบุคคล และใช้เฉพาะในการรักษาพยาบาลและในการศึกษา

1.4) ทรัพย์สินซึ่งเป็นศาสนสมบัติ อันใช้เฉพาะในศาสนกิจ

อย่างเดียวหรือเป็นที่อยู่ของสงฆ์

1.5) โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างซึ่งปิดไว้ตลอดปี และเจ้าของมิได้อยู่เองหรือให้ผู้อื่นอยู่

1.6) โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างของการเคหะแห่งชาติที่ผู้เช่าซื้ออาศัยอยู่เองโดยมิได้เป็นที่หารายได้

ข้อสังเกต โรงเรือนที่เจ้าของมิได้อยู่เอง แต่ให้ญาติหรือผู้อื่นอยู่ จะโดยคิดค่าเช่าหรือไม่ก็ตาม ก็ไม่เข้าข่ายข้อยกเว้นดังกล่าว จึงจะต้องยื่นแบบเพื่อเสียภาษีโรงเรือนด้วย

2) ผู้มีหน้าที่เสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน ได้แก่

ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สิน โรงเรือน สิ่งปลูกสร้าง เช่น ตึก อาคาร คอนโดมิเนียม หรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นในเขตเทศบาลซึ่งใช้หาประโยชน์โดยใช้เป็นสถานประกอบการพาณิชย์ต่าง ๆ ให้เช่า หรือให้ผู้อื่นอยู่อาศัย อยู่ในข่ายต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดินกับเทศบาล

3) อัตราการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดิน

ให้จัดเก็บค่ารายปีของทรัพย์สินนั้น ในอัตราร้อยละ 12.5 ของค่ารายปี หรือเทียบส่วนง่าย ๆ ก็คือ คิดค่าภาษีโรงเรือน 1.5 เดือน จากค่าเช่า 12 เดือน นั้นเอง การประเมินค่ารายปี เพื่อจัดเก็บภาษี ให้นำค่ารายปีที่ล่วงมาแล้วเป็นฐานราคาในการคำนวณค่าภาษีซึ่งจะต้องชำระในปีต่อมา

4) ระยะเวลาและวิธียื่นแสดงแบบชำระภาษีโรงเรือนและที่ดิน

วิธีการชำระภาษี ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม – กุมภาพันธ์ ของทุกปี ผู้มีหน้าที่เสียภาษีโรงเรือน จะต้อง ไปปรับแบบพิมพ์ (ภ.ร.ด.) จากพนักงานเจ้าหน้าที่ แล้วกรอกรายการและข้อความในแบบพิมพ์ส่งคืน พนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อตรวจสอบรายการและทำรายการคำนวณค่ารายปีที่สมควร แล้วแจ้งให้ผู้รับประเมินทราบโดยการออกไปแจ้งการประเมิน (ภ.ร.ด.) ให้ และผู้รับการประเมินจะต้องนำเงินไปชำระค่าภาษี ภายใน 30 วัน นับจากวันที่ได้รับแจ้งการประเมิน

หากผู้รับประเมิน ไม่พอใจการประเมิน ก็มีสิทธิที่จะยื่นคำร้องตามแบบที่กำหนด ขอให้พิจารณาใหม่ ภายใน 30 วัน นับจากวันที่ได้รับแจ้งการประเมิน

การยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน ของเทศบาลตำบลพุทไธสง ขอรับแบบพิมพ์แสดงรายการทรัพย์สิน (ภ.ร.ด.) ที่กองคลัง เทศบาลตำบลพุทไธสง กรอกรายละเอียดและยื่นต่อเจ้าหน้าที่เพื่อประเมินภายในเดือน มกราคม-กุมภาพันธ์

ของทุกปี ขอรับใบแจ้งการประเมินภาษี (แบบ ภ.ร.ด.8) จากเทศบาลแล้วชำระเงินภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับการแจ้งการประเมิน

หลักฐานที่ต้องนำไป สำเนาโฉนดที่ดิน หรือ น.ส.3 หรือ น.ส.3 ก., บัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน ทะเบียนการค้า ทะเบียนพาณิชย์ ใบอนุญาตปลูกสร้างอาคาร, ใบเสร็จรับเงินปีที่ผ่านมา

5) เงินเพิ่มและบทกำหนดโทษ

5.1) ถ้าไม่ชำระเกิน 1 เดือน นับแต่วันพ้นกำหนดเวลาที่บัญญัติไว้ในมาตรา 38 ให้เพิ่ม ร้อยละ 2.50 ของค่าภาษีที่ค้าง

5.2) ถ้าเกิน 1 เดือน แต่ไม่เกิน 2 เดือน ให้เพิ่มร้อยละ 5 ของค่าภาษีที่ค้าง

5.3) ถ้าเกิน 2 เดือน แต่ไม่เกิน 3 เดือน ให้เพิ่มร้อยละ 7.5 ของค่าภาษีที่ค้าง

5.4) ถ้าเกิน 3 เดือน แต่ไม่เกิน 4 เดือน ให้เพิ่มร้อยละ 10 ของค่าภาษีที่ค้าง

5.3.2 ภาษีป้าย

หมายถึง ภาษีที่จัดเก็บจากภาษีป้ายแสดงชื่อ ยี่ห้อ หรือ เครื่องหมายที่ใช้ในการประกอบการค้าหรือประกอบกิจการอื่นเพื่อหารายได้หรือโฆษณาการค้าหรือกิจการอื่นเพื่อหารายได้ ไม่ว่าจะแสดงหรือโฆษณาไว้ที่วัตถุใด ๆ ด้วยอักษร ภาพ หรือ เครื่องหมายที่เขียน แกะสลัก จารึกหรือ ทำให้ปรากฏด้วยวิธีอื่น

1) ผู้มีหน้าที่ชำระภาษีป้าย ได้แก่

1.1) เจ้าของป้าย

1.2) ในกรณีที่ไม่มีผู้อื่นยื่นแบบแสดงรายการภาษีป้าย หรือ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่อาจหาตัวเจ้าของป้ายได้ ให้ถือว่าผู้ครอบครองป้ายนั้นเป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษีป้าย ถ้าไม่อาจหาตัวผู้ครอบครองป้ายนั้นได้ ให้ถือว่าเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือที่ดินที่ป้ายนั้นติดตั้งหรือแสดงอยู่เป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษีป้ายตามลำดับ

2) ป้ายที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องชำระภาษี ได้แก่

2.1) ป้ายที่แสดงไว้ ณ โรงมหรสพและบริเวณของโรงมหรสพนั้น เพื่อโฆษณามหรสพ

2.2) ป้ายที่แสดงไว้ที่สินค้า หรือสิ่งห่อหุ้มหรือบรรจุสินค้า

- 2.3) ป้ายที่แสดงไว้ในบริเวณงานที่จัดขึ้นเป็นครั้งคราว
- 2.4) ป้ายที่แสดงไว้ที่ถนน สัตว์
- 2.5) ป้ายที่แสดงไว้ภายในอาคารที่ใช้ประกอบการค้า หรือประกอบกิจการอื่น หรือภายในอาคารซึ่งเป็นที่รโหฐาน ทั้งนี้เพื่อหารายได้ แต่ละป้ายมีพื้นที่ไม่เกินที่กำหนดในกฎกระทรวง (กฎกระทรวง ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2542) กำหนดว่า ต้องเป็นป้ายที่มีพื้นที่ไม่เกินสามตารางเมตรแต่ไม่รวมถึงป้ายตามกฎหมายว่าด้วยทะเบียนพาณิชย์
- 2.6) ป้ายของราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริการราชการแผ่นดิน
- 2.7) ป้ายขององค์การที่จัดตั้งตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์การของรัฐบาลหรือตามกฎหมายว่าด้วยงานนั้น ๆ และหน่วยงานที่นำรายได้ส่งรัฐ
- 2.8) ป้ายของธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารออมสิน ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
- 2.9) ป้ายของโรงเรียนเอกชน ตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน หรือสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่แสดงไว้ ณ อาคารหรือบริเวณของโรงเรียนเอกชนหรือสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้น ๆ
- 2.10) ป้ายของผู้ประกอบการเกษตร ซึ่งค่าผลผลิตอันเกิดจากการเกษตรของตน
- 2.11) ป้ายของวัด หรือผู้ดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์การศาสนา หรือการกุศลสาธารณะ โดยเฉพาะ
- 2.12) ป้ายของสมาคมหรือมูลนิธิ
- 2.13) ป้ายตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2535) ออกตามพระราชบัญญัติป้าย พ.ศ. 2510 กำหนดป้ายที่ได้รับการยกเว้นภาษี คือ
- 2.13.1) ป้ายที่ติดตั้งหรือแสดงไว้ที่รถยนต์ส่วนบุคคล รถจักรยานยนต์ รถบดถนน รถแทรกเตอร์
- 2.13.2) ป้ายที่ติดตั้งหรือแสดงไว้ที่ล้อเลื่อน
- 2.13.3) ป้ายที่ติดตั้งหรือแสดงไว้ที่ยานพาหนะนอกจากข้อ 2.13.1 และ 2.13.2 โดยมีพื้นที่ไม่เกิน 500 ตารางเซนติเมตร

3) อัตราค่าภาษีป้าย

มีอัตราค่าภาษี อยู่ 3 ประเภท

ประเภทที่ 1 ป้ายที่มีอักษรไทยล้วน อัตรา 3 บาท

ต่อ 500 ตารางเซนติเมตร

ประเภทที่ 2 ป้ายที่มีอักษรไทยปนกับอักษรต่างประเทศ หรือ
เครื่องหมาย อัตรา 20 บาท ต่อ 500 ตารางเซนติเมตร

ประเภทที่ 3 ป้ายที่ไม่มีอักษรไทย และป้ายที่อักษรไทย
บางส่วนหรือทั้งหมดอยู่ได้หรือต่ำกว่าอักษรต่างประเทศ อัตรา 40 บาท ต่อ 500 ตาราง
เซนติเมตร

ป้ายตามประเภท 1-3 เมื่อคำนวณพื้นที่ของป้ายแล้ว ถ้ามีอัตราที่
ต้องชำระภาษีที่ต่ำกว่าป้ายละ 200 บาท ให้ชำระภาษีป้ายละ 200 บาท ป้ายไม่ว่าจะมีรูปร่างหรือ
ลักษณะอย่างไร ให้คำนวณพื้นที่ป้าย ดังนี้

3.1) ป้ายที่มีขอบเขตกำหนดได้ ให้เอาส่วนที่กว้างที่สุด คูณ
ด้วยส่วนยาวที่สุดของขอบป้ายเป็นตารางเซนติเมตร

3.2) ป้ายที่มีขอบเขตกำหนดได้ ให้ถือว่า ตัวอักษร ภาพ หรือ
เครื่องหมาย ที่อยู่ริมสุดเป็นขอบเขตสำหรับกำหนดส่วนกว้างที่สุดและยาวที่สุดแล้วคำนวณ
ตาม 1)

4) ระยะเวลาการยื่นแบบแสดงรายการเพื่อชำระภาษีป้าย

4.1) เจ้าของป้ายที่มีหน้าที่เสียภาษีต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษี
ป้าย (ภ.ป.1) ตั้งแต่เดือน มกราคม - เดือน มีนาคม ของทุกปี

4.2) ในกรณีติดตั้งหรือแสดงป้ายใหม่ หลังเดือนมีนาคม หรือ
ติดตั้งหรือแสดงป้ายใหม่แทนป้ายเดิม หรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขพื้นที่ป้าย ข้อความป้าย ทำให้
ต้องชำระภาษีเพิ่ม ให้ยื่นแบบแสดงรายการภาษีป้าย ภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ติดตั้งป้าย หรือ
เปลี่ยนแปลงพื้นที่ หรือข้อความป้าย

4.3) กรณีโอนป้าย ผู้รับโอนจะต้องแจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่
ภายใน 30 วัน

5) บทกำหนดโทษ

5.1) ผู้ใดจงใจไม่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีป้าย ต้องระวางโทษ
ปรับตั้งแต่ 500 บาท ถึง 50,000 บาท

5.2) ผู้ใด โดยรู้หรือจงใจแจ้งข้อความเท็จ ให้ถ้อยคำเท็จหรือพยายามหลีกเลี่ยงภาษีป้าย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับตั้งแต่ 5,000 ถึง 50,000 บาท .

5.3) ผู้ใด ไม่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีป้ายภายในเวลาที่กำหนด ให้เสียเงินเพิ่มร้อยละ 10 ของจำนวนเงินที่ต้องเสียภาษี

5.4) ผู้ใดยื่นแบบแสดงรายการภาษีป้ายไม่ถูกต้องทำให้จำนวนเงินภาษีป้ายลดน้อยลง ให้เสียเงินเพิ่มร้อยละ 10 ของภาษีป้ายที่ประเมินเพิ่มเติม

5.3.3 ภาษีบำรุงท้องที่

ภาษีบำรุงท้องที่ หมายถึง ภาษีที่เก็บจากเจ้าของที่ดินตามราคาปานกลาง ที่ดินและตามบัญชีอัตราภาษีบำรุงท้องที่ ตาม พระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ.2508 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ 3 พ.ศ. 2543 ที่ดินที่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ ได้แก่ ที่ดินที่เป็นของบุคคลหรือคณะบุคคลไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคลซึ่งมีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน หรือสิทธิครอบครองอยู่ในที่ดิน ไม่เป็นสิทธิของเอกชน ที่ดินนั้นต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ ได้แก่ พื้นที่ดิน และพื้นที่ที่เป็นภูเขาหรือที่มีน้ำด้วย โดยไม่เป็นที่ดินที่เจ้าของที่ดินได้รับการยกเว้นหรืออยู่ในเกณฑ์ลดหย่อน

1) ผู้มีหน้าที่ชำระภาษีบำรุงท้องที่

ผู้เป็นเจ้าของที่ดินในวันที่ 1 มกราคมของปีใด มีหน้าที่เสียภาษีบำรุงท้องที่สำหรับปีนั้น

2) ที่ดินที่ไม่ต้องชำระภาษีบำรุงท้องที่

- 2.1) ที่ดินเป็นที่ตั้งของพระราชวังอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
- 2.2) ที่ดินที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินหรือที่ดินของรัฐที่ใช้ในกิจการของรัฐหรือสาธารณประโยชน์โดยมิได้หาผลประโยชน์
- 2.3) ที่ดินของราชการส่วนราชการท้องถิ่นที่ใช้ในกิจการของราชการส่วนท้องถิ่นหรือสาธารณประโยชน์โดยมิได้หาผลประโยชน์
- 2.4) ที่ดินที่ใช้เฉพาะการพยาบาลสาธารณะ การศึกษา หรือการกุศลสาธารณะ
- 2.5) ที่ดินที่ใช้เฉพาะศาสนกิจศาสนาใดศาสนาหนึ่ง ที่ดินที่เป็นกรรมสิทธิ์ของวัดไม่ว่าจะใช้ประกอบศาสนกิจศาสนาใดศาสนาหนึ่ง หรือศาลเจ้าโดยมิได้หาผลประโยชน์

2.6) ที่ดินที่ใช้เป็นสุสาน หรือฌาปนสถานสาธารณะ โดยมีได้รับ
ประโยชน์ตอบแทน

2.7) ที่ดินที่ใช้ในการรถไฟ การประปา การไฟฟ้า หรือการทำเรือ
ของรัฐหรือใช้เป็นสนามบินของรัฐ

2.8) ที่ดินที่ใช้ต่อเนื่องกับ โรงเรือนที่ต้องชำระภาษีโรงเรือนและ
ที่ดินอยู่แล้ว

2.9) ที่ดินที่ตั้งขององค์การสหประชาชาติ ทบวงการชำนัญพิเศษของ
สหประชาชาติ หรือองค์การระหว่างประเทศอื่นในเมื่อประเทศไทยมีข้อผูกพันให้ยกเว้นตาม
อนุสัญญาหรือความตกลง.

2.10) ที่ดินที่เป็นที่ตั้งของสถานทูตหรือสถานกงสุล ทั้งนี้ให้เป็นไป
ตามหลักถ้อยที่ถ้อยปฏิบัติต่อกัน

2.11) ที่ดินตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

3) ระยะเวลาและการยื่นแบบแสดงรายการชำระภาษีบำรุงท้องที่

ระยะเวลาการชำระภาษี ตั้งแต่เดือนมกราคม – เดือนเมษายน
ของทุกปี มาตรา 44 พระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ 2508 กำหนดให้ผู้ซึ่งเสียภาษีบำรุงท้องที่
โดยไม่มีหน้าที่ต้องเสียหรือกรณีซึ่งเสียภาษีเกินกว่าที่ควรต้องเสีย ผู้นั้นมีสิทธิได้รับเงินคืน

การยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีบำรุงท้องที่ ให้เจ้าของที่ดิน
ที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลพุทไธสง ไปยื่นแบบแสดงรายการที่ดิน (แบบ ภ.บ.ท.5) ที่กองคลัง
เทศบาลตำบลพุทไธสง กรณีเป็นเจ้าของที่ดินใหม่ หรือมีการเปลี่ยนแปลงจำนวนที่ดิน เจ้าของ
ที่ดินจะต้องยื่นแบบแสดงรายการภายใน 30 วัน นับแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลง

หลักฐานที่ต้องนำไป สำเนาโฉนดที่ดิน น.ส.3 หรือ น.ส.3 ก,
บัตรประจำตัวประชาชน ใบเสร็จรับเงินปีที่แล้ว

4) บทกำหนดโทษ

4.1) ผู้ใดจงใจไม่มายื่นแบบแสดงรายการที่ดิน (ภ.บ.ท.5) หรือ
ไม่ยอมชี้แจงหรือไม่ยอมแจ้งจำนวนเนื้อที่ดิน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับ
ไม่เกิน 1,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

4.2) ผู้ใดโดยรู้แล้วหรือจงใจแจ้ง ข้อความอันเป็นเท็จหรือนำ
พยานหลักฐานเท็จมาแสดงเพื่อหลีกเลี่ยง หรือพยายามหลีกเลี่ยงการเสียภาษีบำรุงท้องที่
ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 2,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

4.3) ผู้ใดไม่ชำระภาษีบำรุงท้องที่ภายในเวลาที่กำหนด ให้เสียเงินเพิ่มร้อยละ 24 ต่อปี ของจำนวนเงินที่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่

สรุปได้ว่า ในการจัดเก็บภาษีนั้น ทรัพย์สินที่ต้องเสียภาษี ผู้มีหน้าที่ชำระภาษี อัตราภาษี ระยะเวลาการขึ้นแบบแสดงรายการเพื่อชำระภาษี และบทกำหนดโทษ ในการจัดเก็บภาษี โรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย และภาษีบำรุงท้องที่ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติของภาษีแต่ละประเภทกำหนด

แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรปกครองท้องถิ่น

1. ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

ความสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอีกอย่างหนึ่ง คือ การกระจายอำนาจบริหารงานท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองโดยตรง ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่น ไว้ ดังนี้

พรชัย เทพปัญญา และคณะ (2529 : 2) กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่น คือ การบริหารงานการเมืองของหน่วยย่อยในเขตพื้นที่ที่กำหนด และขนาดพื้นที่ดังกล่าว อยู่ภายในการปกครองประเทศ และมีขนาดเล็กกว่าประเทศ

ประทาน คงฤทธิศึกษากร (2540 : 30) อธิบายว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง ระบบการปกครองที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐ และโดยนัยนี้จะเกิดองค์การทำหน้าที่ปกครองโดยคนในท้องถิ่นนั้น ๆ องค์การนี้จัดตั้งและถูกควบคุมโดยรัฐบาลแต่ก็มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติ ให้เป็นไปตามนโยบายของตนเอง

อุทัย หิรัญโต (2543 : 2) อธิบายว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งการจัดการปกครอง และดำเนินกิจการบางอย่างโดยดำเนินการกันเองเพื่อบำบัดความต้องการของคน การบริหารงานของท้องถิ่นมีการจัดเป็นองค์การมีเจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาทั้งหมด หรือบางส่วนทั้งนี้มีความเป็นอิสระในการบริหารงาน แต่รัฐบาลต้องควบคุมด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสมจะปราศจากการควบคุมของรัฐบาลได้ไม่เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดขึ้น

โกวิท พวงงาม (2552 : 13) กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การที่องค์กรหนึ่งมีพื้นที่อาณาเขตของตนเองมีประชากรและมีรายได้ตามที่หลักเกณฑ์กำหนด

โดยมีอำนาจและมีอิสระในการปกครองตนเอง มีการบริหารการคลังของตน รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่ให้บริการในด้านต่าง ๆ แก่ประชาชน ซึ่งประชาชนในพื้นที่ดังกล่าวจะมีส่วนร่วมในการบริหารและปกครองตนเอง อาทิ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในชุมชน หรือการมีส่วนร่วมในการบริหารและการปกครองตนเอง โดยผ่านตัวแทนที่มาจากการเลือกตั้ง เช่น การมีสภาท้องถิ่น เป็นต้น

ฮอลโลเวย์ (Holloway. 1951 : 101-103) ได้ให้ความหมายการปกครองท้องถิ่น หมายถึง องค์การที่มีอาณาเขตที่แน่นอน มีประชากรตามหลักที่กำหนดไว้ มีอำนาจปกครองตนเอง มีการบริหาร การคลังของตนเองและมีสภาท้องถิ่นที่มีสมาชิกได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน

ร็อบสัน (Robson. 1953 : 574) ได้ให้ความหมายการปกครองท้องถิ่นว่า หมายถึง หน่วยการปกครองซึ่งรัฐได้จัดตั้งขึ้นและให้อำนาจการปกครองตนเอง (Autonomy) มีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Rights) และต้องมีองค์กรที่ปกครองตนเอง (Necessary Organization) เพื่อปฏิบัติหน้าที่ให้สมความมุ่งหมายของการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ

คลาก (Clake. 1957 : 87-89) อธิบายว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง หน่วยการปกครองที่ทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวข้องกับกาให้บริการประชาชนในเขตพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใดโดยเฉพาะ และหน่วยปกครองนี้จัดตั้งและอยู่ในความดูแลของรัฐบาลกลาง

มอนตาญ (Montagu. 1984 : 574. อ้างถึงใน โกวิทท์ พวงงาม. 2552 : 12) อธิบายว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองซึ่งหน่วยการปกครองท้องถิ่นได้มีการเลือกตั้งโดยอิสระเพื่อเลือกผู้มีหน้าที่บริหารการปกครองท้องถิ่น มีอำนาจอิสระพร้อมความรับผิดชอบซึ่งตนสามารถที่จะใช้ได้โดยปลอดจากการควบคุมของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางหรือภูมิภาค แต่ทั้งนี้หน่วยปกครองท้องถิ่นยังต้องอยู่ภายใต้บังคับว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศ ไม่ได้กลายเป็นรัฐใหม่อิสระแต่อย่างใด

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลให้อำนาจหรือการกระจายอำนาจ ไปให้หน่วยปกครองท้องถิ่นเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นและชุมชน โดยมีองค์กรผู้รับผิดชอบ มีอิสระในการใช้ดุลยพินิจมีเจ้าหน้าที่และงบประมาณในการดำเนินงานแยกออกจากราชการส่วนภูมิภาค แต่องค์กรปกครองท้องถิ่นก็มีได้มีอธิปไตยในตัวเอง ยังต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลกลางตามวิธีที่เหมาะสม

2. วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น ได้มีนักวิชาการ ได้ให้แนวคิดของ วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น ดังนี้

2.1 ชวงส์ ฉายบุตร (2539 : 26) ได้จำแนกวัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่นไว้ดังนี้

2.1.1 ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดว่าในการบริหารประเทศ จะต้องอาศัยเงินงบประมาณเป็นหลัก หากเงินงบประมาณจำกัด ภารกิจที่จะต้องบริการ ให้กับชุมชนต่าง ๆ อาจไม่เพียงพอ ดังนั้นหากจัดให้มีการปกครองท้องถิ่น หน่วยงานปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ ก็สามารถมีรายได้ มีเงินงบประมาณของตนเองเพียงพอ ที่จะดำเนินการสร้างสรรค์ความเจริญให้กับท้องถิ่นได้ จึงเป็นการแบ่งเบาภาระของ รัฐบาลได้เป็นอย่างมาก การแบ่งเบาเป็นการแบ่งเบาทั้งในด้านการเงิน ตัวบุคคล ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ

2.1.2 เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริงเนื่องจากประเทศมีขนาดกว้างใหญ่ ความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมมีความแตกต่างกัน การรอรับบริการจากรัฐบาลแต่อย่างเดียวนั้น อาจไม่ตรงตามความต้องการที่แท้จริงและล่าช้า หน่วยงานปกครองท้องถิ่นที่มีประชาชน ในท้องถิ่นเป็นผู้บริหารเท่านั้น จึงจะสามารถตอบสนองความต้องการนั้นได้

2.1.3 เพื่อความประหยัด โดยที่ท้องถิ่นแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน สภาพความเป็นอยู่ของ ประชาชนก็ต่างไปด้วย การจัดตั้งหน่วยปกครองท้องถิ่นขึ้นจึงมีความจำเป็น โดยให้อำนาจ หน่วยงานปกครองท้องถิ่นจัดเก็บภาษีอากร ซึ่งเป็นวิธีการหารายได้ให้กับท้องถิ่นเพื่อ นำไปใช้ในการบริหารกิจการของท้องถิ่น ทำให้ประหยัดเงินงบประมาณของรัฐบาล ที่จะต้องจ่ายให้กับท้องถิ่นทั่วประเทศเป็นอันมาก และแม้จะมีการจัดสรรเงินงบประมาณจาก รัฐบาลไปให้บ้างแต่ก็มีเงื่อนไขที่กำหนดไว้อย่าง รอบคอบ

2.1.4 เพื่อให้หน่วยงานปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษากการปกครอง ระบอบประชาธิปไตย แก่ประชาชน จากการที่การปกครองท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการปกครองตนเอง ไม่ว่าจะโดยการสมัครรับเลือกตั้งเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นเลือก เข้าไปทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายนิติบัญญัติของหน่วยงานปกครองท้องถิ่นก็ตาม การปฏิบัติ หน้าที่ที่แตกต่างกันนี้มีส่วนในการส่งเสริมการเรียนรู้ถึง กระบวนการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยในระดับชาติได้เป็นอย่างดี

2.2 โกวิทย์ พวงงาม (2550 : 24 - 25) ได้อธิบายวัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่นไว้ ดังนี้

2.2.1 การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ในด้านการเงิน บุคลากร ตลอดจนระยะเวลาที่ใช้ดำเนินการให้บริการชุมชน และทำให้เกิดความประหยัด เนื่องจากหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ มีเงินงบประมาณสามารถหารายได้ให้กับท้องถิ่นทำให้ประหยัดเงินงบประมาณของรัฐบาลที่จะต้องจ่ายให้กับท้องถิ่นเป็นจำนวนมากและแม้จะมีการจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาลไปให้บ้างแต่ก็มีเงื่อนไขที่กำหนดไว้อย่างรอบครอบ

2.2.2 การปกครองท้องถิ่นเป็นการตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง เพราะความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมมีความแตกต่างกัน การรอรับบริการจากรัฐบาลเพียงฝ่ายเดียวอาจไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริงและมักมีความล่าช้า หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มีประชาชนเป็นผู้บริหารย่อมจะสามารถตอบสนองความต้องการได้อย่างแท้จริง

2.2.3 เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษารับรองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน โดยการปกครองท้องถิ่นดังกล่าวได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง มีทั้งบทบาทของฝ่ายบริหารหรือฝ่ายนิติบัญญัติ การปฏิบัติหน้าที่ที่หลากหลายบทบาท มีส่วนในการส่งเสริมการเรียนรู้ถึงกระบวนการปกครองระบอบประชาธิปไตยระดับชาติได้เป็นอย่างดี

สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ที่สำคัญของการปกครองท้องถิ่นคือ การแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลางและสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นที่แต่ละท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกัน นอกจากนี้การปกครองท้องถิ่นถือเป็นสถาบันการเรียนรู้ทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง

3. องค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่น

องค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่น ได้มีนักวิชาการให้แนวคิดไว้ดังนี้

3.1 ประหยัด หงษ์ทองคำ (2537 : 41-42) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่นไว้ 5 ประการ ดังนี้

3.1.1 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอาจมีรูปแบบแตกต่างกันและมีรูปแบบแตกต่างกันตามความเจริญของจำนวนประชากร หรือขนาดของพื้นที่ เช่น การปกครองท้องถิ่นของไทย ได้แบ่งเป็น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และ

องค์กรปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ คือ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา เป็นต้น

3.1.2 องค์กรปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม หมายความว่าอำนาจอิสระขององค์กรปกครองท้องถิ่นจะต้องมีขอบเขตที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดประโยชน์ ในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กร ถ้าองค์กรปกครองท้องถิ่นมีอำนาจน้อยเกินไป ก็ไม่อาจจะปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่น ในทางกลับกันถ้าองค์กรปกครองท้องถิ่นมีอำนาจมากเกินไป จนไม่มีขอบเขตอะไรจะจำกัดได้ องค์กรปกครองท้องถิ่นก็จะมีสภาพเป็นรัฐที่มีอำนาจอธิปไตย

3.1.3 องค์กรปกครองท้องถิ่น จะต้องมีสิทธิตามกฎหมายที่จะดำเนินการปกครองตนเอง สิทธิตามกฎหมายนี้อาจจะแบ่งได้เป็น 2 ประเภทด้วยกัน คือ

1) องค์กรปกครองท้องถิ่น มีสิทธิที่จะตรากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ขององค์กรปกครองท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ และเพื่อใช้บังคับแก่ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น ข้อบัญญัติจังหวัด เทศบาล เป็นต้น

2) เป็นสิทธิที่สำคัญ และเป็นหัวใจของการดำเนินงานขององค์กรปกครองท้องถิ่น ก็คือ สิทธิในการกำหนดงบประมาณของตนเองในการจะดำเนินงานของท้องถิ่นนั้น ๆ

3.1.4 มีองค์กรที่จำเป็น ในการปกครองตนเอง องค์กรที่จำเป็นในการปกครองตนเองของท้องถิ่น โดยทั่วไปแล้วแบ่งออกเป็น 2 ฝ่ายด้วยกัน คือ องค์กรฝ่ายบริหาร และ องค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ เช่น การปกครองท้องถิ่นในรูปเทศบาลของเรามีนายกเทศมนตรี เป็นฝ่ายบริหาร และสภาเทศบาลเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ กรุงเทพมหานคร ก็มีผู้ว่ากรุงเทพมหานคร เป็นฝ่ายบริหาร สภากรุงเทพมหานครเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ เป็นต้น

3.1.5 ประชาชนในท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการปกครองตนเองในท้องถิ่นอย่างกว้างขวาง การมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองในท้องถิ่นของประชาชนนั้นเป็นหัวใจที่สำคัญประการหนึ่ง ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป สำหรับประเทศเราได้ยอมรับหลักการดังกล่าว โดยกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มาตรา 284 ว่า องค์กรปกครองท้องถิ่นต้องมีสภาพท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งของประชาชน หรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น จากบทบัญญัติรัฐธรรมนูญดังกล่าว เป็นการยืนยันหลักการที่ว่า การปกครองท้องถิ่น เป็นเรื่องที่ประชาชนในท้องถิ่นจะต้องมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง การมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นของประชาชนอาจทำได้หลายแบบ หลายวิธีการ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ

ความสนใจ ความสามารถความเสียสละของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ แต่ละคนเป็นสำคัญ เช่นประชาชนบางคนอาจมีส่วนร่วมเฉพาะการไปใช้สิทธิเลือกตั้งตัวแทนของตนเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งต่างๆขององค์กรปกครองท้องถิ่นเท่านั้น ประชาชนบางคนอาจมีความสนใจที่จะมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นมากกว่านั้น เช่นสนใจที่เข้าฟังการประชุมสภาท้องถิ่น เอาใจใส่ดูแลปฏิบัติหน้าที่หรือการบริหารงานของตนในองค์กรปกครองท้องถิ่น สนใจต่อภารกิจในหน้าที่อย่างไรเพื่อใช้เป็นแนวทางประกอบการพิจารณาเลือกตั้งครั้งต่อไป

การปกครองท้องถิ่นเป็นการให้โอกาสประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของการปกครองตนเองในท้องถิ่นทั้งทางตรงและทางอ้อม นอกจากจะเป็นผลดีในด้านที่ต้องการให้องค์กรปกครองท้องถิ่น บริหารงาน โดยบุคคลที่ประชาชนในท้องถิ่นเขาเห็นชอบแล้ว ยังเป็นผลดีในข้อที่ว่า เจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองท้องถิ่นจะได้บริหารงานในหน้าที่ให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ และภายใต้การควบคุมของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง มิใช่โดยการสั่งการหรือการบังคับบัญชาจากรัฐบาลกลาง

การเปิดโอกาสให้ประชาชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมการปกครองท้องถิ่นอย่างกว้างขวาง ยังเป็นการช่วยส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความเข้าใจอย่างท้อแท้ ในกลไกการปกครองระบอบประชาธิปไตยเกิดความสำนึกในความสำคัญของสิทธิเสรีภาพทางการเมืองของตนตลอดจนเกิดความตื่นตัวที่จะใช้สิทธิทางการเมือง หรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครองด้วยความรับผิดชอบต่อประโยชน์ส่วนรวมอีกด้วย

3.2 ประทาน คงฤทธิศึกษากร (2540 : 54) ซึ่งได้ชี้ให้เห็นถึงองค์ประกอบที่สำคัญ ๆ ของการปกครองท้องถิ่นไว้ ดังนี้

3.2.1 หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะได้รับการจัดตั้งขึ้น โดยผลแห่งกฎหมายและหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ จะมีสภาพเป็นนิติบุคคล

3.2.2 หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่ได้รับการจัดตั้งขึ้น จะต้องไม่อยู่ในการบังคับบัญชา (Hierarchy) ของหน่วยงานทางราชการ เพราะจะต้องเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจปกครองตนเอง (Autonomy)

3.2.3 หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้น ต้องมีองค์กรที่มาจากการเลือกตั้ง (Election) โดยประชาชนในท้องถิ่น เพื่อแสดงถึงการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง

3.2.4 การปกครองท้องถิ่นทำให้เกิดการเข้าสู่วิถีการเมืองของประชาชน ด้วยเหตุที่การเมืองท้องถิ่นมีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรงและใกล้ชิด และเกี่ยวพันต่อ

การเมืองระดับชาติ หากมีกิจกรรมทางการเมืองเกิดขึ้นอยู่เสมอก็จะมีผลทำให้เกิดความตึงเครียด และมีชีวิตชีวาต่อการปกครองท้องถิ่นประชาชนในท้องถิ่นจะมีความเกี่ยวพันและเข้าสู่ระบบการเมืองตลอดเวลา

3.2.5 การเมืองท้องถิ่นเป็นเวทีสร้างนักการเมืองระดับชาติ นักการเมืองท้องถิ่นผ่านการเรียนรู้ทางการเมืองในท้องถิ่น ทำให้คุณภาพของนักการเมืองระดับชาติสูงขึ้น ด้วยเหตุที่ได้รับความนิยมศรัทธาจากประชาชนจึงทำให้ได้รับเลือกตั้งในระดับสูงขึ้น

3.3 อุทัย หิรัญโต (2543 : 22) อธิบายว่า การปกครองท้องถิ่นประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญอย่างน้อย 8 ประการ ดังนี้

3.3.1 การปกครองท้องถิ่นมีสถานะตามกฎหมาย กล่าวคือ ต้องมีการกำหนดเรื่องการปกครองท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศ การปกครองท้องถิ่นในประเทศนั้นจะมีความเข้มแข็งกว่าการปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งโดยกฎหมายอื่น เพราะการกำหนดการปกครองท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญเป็นการแสดงว่าประเทศนั้น ๆ มีนโยบายในกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

3.3.2. การปกครองท้องถิ่นต้องมีพื้นที่หรือมีการกำหนดพื้นที่ที่เป็นของตนเอง ซึ่งเป็นการกำหนดโดยรัฐบาลกลาง แต่ละพื้นที่มีอาณาเขตที่ชัดเจนเพื่อความสะดวกในการพัฒนาและการมีส่วนร่วมของประชาชน

3.3.3 การปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจและหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมายอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตามการกำหนดอำนาจหน้าที่นั้นจะมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับนโยบายการเมืองการปกครองของประเทศเป็นหลัก

3.3.4 การปกครองท้องถิ่นต้องมีองค์กรเป็นนิติบุคคลจัดตั้งขึ้น โดยผลแห่งกฎหมายแยกจากรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลแห่งชาติ มีขอบเขตการปกครองที่แน่นอน มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย ออกกฎข้อบังคับ ควบคุมให้มีการปฏิบัติตามนโยบายนั้น

3.3.5 การปกครองท้องถิ่นต้องมีการเลือกตั้ง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือคณะผู้บริหารจะต้องได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อแสดงถึงการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชน โดยเลือกผู้บริหารท้องถิ่นของตนเอง

3.3.6 การปกครองท้องถิ่นต้องมีอิสระในการปกครองตนเอง สามารถใช้ดุลพินิจของตนเองในการปฏิบัติกิจการภายใต้ขอบเขตของกฎหมายโดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐบาลกลาง และไม่อยู่ในสายบังคับบัญชาของหน่วยงานราชการ

3.3.7 การปกครองท้องถิ่นต้องมีงบประมาณของตนเอง มีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ การจัดเก็บภาษีตามขอบเขตกฎหมายเพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ให้เป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองท้องถิ่น

3.3.8 การปกครองท้องถิ่น เมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้วยังต้องอยู่ในการกำกับดูแลจากรัฐ เพื่อประโยชน์และความมั่นคงแห่งรัฐและประชาชนโดยรวม

สรุปได้ว่า การปกครองท้องถิ่นมีองค์ประกอบที่สำคัญ 8 ประการ กล่าวคือ ต้องมีสถานะตามกฎหมายมีพื้นที่อาณาเขตชัดเจนมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาและผู้บริหาร มีอิสระในการปกครองตนเอง มีงบประมาณของตนเอง ประการสำคัญคือจะต้องไม่เป็นอิสระเบ็ดเสร็จเด็ดขาดจากการปกครองของประเทศ ทั้งนี้เพื่อความมั่นคงของรัฐและของประชาชนโดยรวม

4. ปัจจัยที่เกื้อหนุนบทบาทของการปกครองท้องถิ่น

ปธาน สุวรรณมงคล (2547 : 8 -10) กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่นจะมีบทบาทมากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

4.1 พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของการปกครองท้องถิ่นในประเทศนั้น กล่าวคือ กรณีแรก หากการก่อกำเนิดของการปกครองท้องถิ่นมาจากประวัติศาสตร์ของสังคมนั้น ที่มีการรวมกลุ่มเป็นชุมชนย่อย ๆ จัดการปกครองตนเองอย่างอิสระ ก่อนที่จะมีการรวมเป็นรัฐชาติภายหลัง ในสังคมเช่นนี้ ท้องถิ่นจะเรียกร้องและปกป้องสิทธิเดิมของตนในการปกครองตนเอง และมีบทบาทสำคัญในการเป็นตัวแทนประชาชน และให้บริการที่จำเป็นแก่ประชาชนในท้องถิ่น เช่น กรณีการปกครองท้องถิ่นของกลุ่มประเทศสแกนดิเนเวีย กรณีที่สองหากการก่อกำเนิดของการปกครองท้องถิ่นมาจากการจัดตั้งโดยรัฐด้วยการออกกฎหมาย จัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นมา และเป็นผู้ที่กำหนดกฎเกณฑ์ วิธีการปฏิบัติงานในทุก ๆ ด้าน กรณีเช่นนี้การปกครองท้องถิ่นจะมีบทบาทน้อยและไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างเข้มแข็ง ต้องพึ่งพิงการสนับสนุนจากรัฐอยู่มาก

4.2 ระบบการเมือง เป็นปัจจัยเกื้อหนุนที่มีความสำคัญต่อบทบาทของการปกครองท้องถิ่น กล่าวคือ ประเทศที่มีระบบการเมืองแบบประชาธิปไตย โอกาสที่การปกครองท้องถิ่นจะมีบทบาทหลากหลายและมีบทบาทในแต่ละด้าน ก็มีมากกว่าประเทศที่มีระบบการเมืองแบบเผด็จการที่มีอำนาจรวมอยู่ที่ผู้นำหรือองค์กรทางการเมือง เช่น พรรคคอมมิวนิสต์ เป็นต้น

4.3 นโยบายของรัฐ นโยบายของรัฐที่ปรากฏในรูปของบทบัญญัติใน

รัฐธรรมนูญ กฎหมายระเบียบที่เกี่ยวข้อง และนโยบายการบริหารประเทศของรัฐบาลเป็นสิ่งที่จะสนับสนุนหรือจำกัดบทบาทของการปกครองท้องถิ่นในประเทศนั้น ๆ ในประเทศใดที่นโยบายของรัฐมีแนวทางที่จะสนับสนุนการกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่น กฎหมายที่ออกมา ก็จะสนับสนุนส่งเสริมให้ท้องถิ่นมีอิสระในการปกครองตนเองเพิ่มมากขึ้น ในทางกลับกัน ในประเทศที่รัฐไม่มีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนการปกครองท้องถิ่นอย่างจริงจัง กฎหมายและระเบียบก็จะกลายเป็นอุปสรรคต่อการปกครองตนเองของท้องถิ่น รัฐจะมีการควบคุม กำกับ การปกครองท้องถิ่นอย่างใกล้ชิด

4.4 วัฒนธรรมทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในสังคมที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบ โพรไฟา (Subject political culture) แม้ว่าประชาชนจะมีความรู้ทางการเมือง แต่ก็เพียงเฉยที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ในทางตรงกันข้าม สังคมที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบ มีส่วนร่วม (Participatory political culture) ประชาชนในสังคมจะสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ อย่างกว้างขวางเช่นที่เกิดขึ้นในสังคมประเทศตะวันตกส่วนใหญ่

4.5 ความเจริญทางเศรษฐกิจ ในพื้นที่ใดที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจมาก ย่อมจะมีส่วนสำคัญที่ทำให้การปกครองท้องถิ่นนั้นมีความเข้มแข็งขึ้น เนื่องจากมีฐานะรายได้ ที่มากพอสำหรับนำมาพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น สามารถพึ่งตนเองได้ และมี แนวโน้มที่ประชาชนจะให้ความสนใจเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่น มากขึ้น เนื่องจากความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นนั้นว่า สามารถที่จะแก้ไขปัญหา ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตพื้นฐานของชุมชนได้

4.6 ระดับการศึกษาและข้อมูลสารสนเทศ เป็นสิ่งสำคัญควบคู่ไปกับ ความเจริญทางเศรษฐกิจของพื้นที่และนับเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาทางการเมือง ในระบอบประชาธิปไตย การศึกษาและการแพร่กระจายของข้อมูลข่าวสารในวงกว้างช่วยทำ ให้คนได้มีความรู้ความเข้าใจถึงความสำคัญและความจำเป็นในการเข้ามามีส่วนร่วมทาง การเมืองในระดับท้องถิ่นและเห็นถึงประโยชน์ของการปกครองท้องถิ่นที่มีต่อชุมชน ตลอดจน มีความกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ เช่น สมัครเลือกตั้งเพื่อเข้า มาทำหน้าที่ในองค์กรปกครองท้องถิ่น หรือให้ข้อคิดเห็น ติดตาม ตรวจสอบการทำงานของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างใกล้ชิด

สรุปได้ว่า การปกครองท้องถิ่นมีปัจจัยที่เกื้อหนุนบทบาทหลายประการ อาทิ พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของการปกครองท้องถิ่นในประเทศนั้น ระบบการเมืองนโยบายของรัฐ วัฒนธรรมทางการเมือง ความเจริญทางเศรษฐกิจ ระดับการศึกษาและข้อมูลสารสนเทศ อย่างไรก็ตามปัจจัยที่สำคัญที่สุดน่าจะเป็นตัวประชาชนเองที่ต้องให้ความสำคัญกับการปกครองท้องถิ่น คือ การมีส่วนร่วมตั้งแต่การคัดเลือกตัวแทนเข้าไปดำเนินการติดตามผลการดำเนินงานเพื่อผลประโยชน์ของชุมชนซึ่งมักจะเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตเป็นหลัก ถ้าประชาชนมีความสำนึกและมีส่วนร่วมอย่างจริงจังถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการเกื้อหนุนบทบาทของการปกครองท้องถิ่น

แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล

1. ความเป็นมาของเทศบาล

ความเป็นมาของเทศบาล มีรายละเอียดดังนี้

การปกครองท้องถิ่นที่มีประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง รูปแบบเทศบาลนั้น กล่าวไว้ว่า เริ่มต้นมาตั้งแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยที่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นำวิธีการปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลแต่บางส่วนมาใช้ในรูปแบบสุขาภิบาลก่อน โดยมุ่งหวังให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนในท้องถิ่น สุขาภิบาลที่จัดตั้งขึ้นเป็นแห่งแรกคือ สุขาภิบาลกรุงเทพมหานคร ซึ่งตั้งขึ้นเมื่อ ร.ศ. 116 โดยให้มีหน้าที่ 4 ประการ คือ ทำลายขยะมูลฝอย การจัดเก็บที่ถ่ายปัสสาวะและอุจจาระของประชาชนทั่วไป จัดการห้ามต่อไปในภายในห้าวันให้ปลูกสร้างหรือซ่อมโรงเรือนที่จะเป็นเหตุให้เกิดโรคได้ ขนย้ายสิ่งโสโครกและรำคาญของมหาชนให้พ้นไปเสีย แต่การสุขาภิบาลในยุคนั้นราษฎรไม่มีส่วนเข้าดำเนินงานเอง เพราะผู้บริหารงานสุขาภิบาลกรุงเทพมหานครเป็นข้าราชการประจำ คือ เป็นเสนาบดีกระทรวงนครบาล สุขาภิบาลไทยเริ่มแรกจึงไม่มีลักษณะเป็นเทศบาลแต่ก็นับได้ว่าเป็นตัวอย่างในการที่จะมอบอำนาจหน้าที่ให้แก่ท้องถิ่นเป็นลำดับถัดไป

พ.ศ. 2488 (ร.ศ. 124) ได้จัดทดลองที่ตำบลบ้านตลาด ท่าฉลอม แขวงเมืองสมุทรสาคร ในการจัดการสุขาภิบาลท่าฉลอมนั้นมีลักษณะพิเศษ กล่าวคือ ประชาชนเป็นผู้ริเริ่มขึ้นก่อน โดยประชาชนเป็นผู้เรียกรวมเงินกันสร้างถนนและสร้างสนามขึ้นแล้วประชาชนได้ทูลเชิญพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวไปเปิดในงานนั้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวให้ทรงพระราชทานให้เก็บภาษีโรงงานสำหรับบำรุงท่าฉลอมการจัดตั้งสุขาภิบาลท่าฉลอมนี้ นับเป็นจุดเริ่มต้นของการปกครองท้องถิ่นระบบเทศบาล

ที่ประชาชนเป็นผู้ริเริ่ม ดังที่จะเห็นจากพระราชดำรัสตอบในการเปิดถนนถวายเป็นตลาดท่าลอมของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ว่า “เมืองนี้ได้เป็นผู้ที่พยายามทำแบบโดยลำพังราษฎรในท้องถิ่นเป็นครั้งแรก”

การจัดตั้งสุขาภิบาลท่าลอมในครั้งนั้น ได้ประโยชน์เป็นที่พึงพอใจ รัฐบาลมองเห็นความสำคัญของการจัดสุขาภิบาล เพราะสามารถดึงเอาราษฎรเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการเพื่อสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น จึงได้สนับสนุนให้มีการจัดตั้งสุขาภิบาลขึ้นในท้องถิ่นอื่น ๆ โดยตราพระราชบัญญัติสุขาภิบาลหัวเมือง ร.ศ. 127 ขึ้นเริ่มจากการจัดตั้งสุขาภิบาลตามพระราชบัญญัติจัดการสุขาภิบาลตามหัวเมือง ร.ศ.127 นั้นมีลักษณะคล้ายเทศบาลผิดแต่ว่าหน้าที่ในการดำเนินงานนั้น ผู้บริหารงานของสุขาภิบาลเป็นคณะกรรมการ กล่าวคือ สุขาภิบาลหัวเมืองมีคณะกรรมการสุขาภิบาลหัวเมืองเป็นผู้บริหารงาน ประกอบด้วย ผู้ว่าการเมือง ปลัดสุขาภิบาล นายอำเภอท้องที่ นายแพทย์สุขาภิบาล กำนัน นายตำบล ซึ่งอยู่ในเขตสุขาภิบาลอย่างต่ำ 4 นายเป็นกรรมการ ส่วนสุขาภิบาลท้องที่ คณะกรรมการสุขาภิบาลประกอบด้วย นายอำเภอท้องที่ นายแพทย์สุขาภิบาล ปลัดอำเภอ แห่งท้องที่หรือท้องถิ่น และกำนันในเขตสุขาภิบาลเป็นกรรมการ จะเห็นได้ว่าหน้าที่ในการดำเนินงานนั้นเป็นข้าราชการผสมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นคนในท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งนับว่าเป็นการจัดการปกครองท้องที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

หลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ พ.ศ. 2475 รัฐบาลของคณะผู้ก่อการยังมองเห็นความสำคัญของการกระจายอำนาจทางการปกครองให้แก่ท้องถิ่นมากขึ้น ดังนั้นในการตรากฎหมายจัดระเบียบราชการบริหารแผ่นดิน จึงได้บัญญัติให้มีการบริหารส่วนท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของราชการบริหารแผ่นดินด้วย กล่าวคือ ตามพระราชบัญญัติระเบียบราชการบริหารแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. 2476 ได้กำหนดให้จัดระเบียบราชการบริหารแผ่นดินออกเป็น ราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค และราชการบริหารส่วนท้องถิ่น รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้แก่ เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง เทศบาลนคร (นครบาล) และสหเทศบาล ในการจัดตั้งระเบียบและการปกครองเทศบาลรูปแบบต่าง ๆ เหล่านี้ใช้พระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 เป็นหลักการ

การจัดการปกครองท้องถิ่นระบบเทศบาล ได้เริ่มขึ้นอย่างแท้จริงเมื่อได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้แก้ไขการจัดระเบียบราชการบริหารของประเทศไทยในสาระสำคัญและได้ตราขึ้นภายหลังที่ประเทศได้

เปลี่ยนการปกครองจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย โดยกฎหมายฉบับนี้เจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการปกครองท้องถิ่นได้รับเลือกตั้งจากราษฎร นับได้ว่าเป็นการปกครองที่ต้องด้วยอุดมคติของประชาธิปไตยที่ว่า เป็นการปกครองของประชาชนเพื่อประชาชน ประชาชนเป็นทั้งผู้บริหารและผู้ควบคุมการบริหารเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนในท้องถิ่นนั่นเอง

2. การจัดตั้งเทศบาล

การจัดตั้งเทศบาล มีนักวิชาการได้นำเสนอไว้ดังนี้

เทศบาลในประเทศไทยก่อตั้งเป็นครั้งแรก 1 ปี หลังจากมีการสถาปนาระบอบรัฐสภา นับเป็นความพยายามครั้งแรกของรัฐบาลยุคประชาธิปไตยที่ต้องการสถาปนากองการปกครองท้องถิ่นอย่างจริงจังในประเทศนี้เทียบกับสุขาภิบาล ซึ่งได้รับการก่อตั้งเป็นครั้งแรกในปี 2440 อันเป็นยุคสมบูรณาญาสิทธิราชย์ แต่กรรมการสุขาภิบาลกลับมาจาก การแต่งตั้งและเป็นข้าราชการล้วน ๆ ทำให้สุขาภิบาลที่ถือกันว่าเป็นการปกครองท้องถิ่น หน่วยแรกของไทยนั้น ที่แท้ก็เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ในนามเท่านั้น (ประหยัด หงษ์ทองคำ, 2537 : 40)

รูปแบบของเทศบาลที่เกิดขึ้นตาม พระราชบัญญัติระเบียบเทศบาล พ.ศ.2476 เป็นแบบที่เห็นกันในประเทศตะวันตกว่าแบบสภา-นายกเทศมนตรี (Council-mayor form) อันเป็นแบบที่ผู้นำของประเทศเราได้รับมาจากอังกฤษ สาเหตุสำคัญของแบบนี้ก็คือประชาชนในเขตเทศบาลเป็นผู้เลือกสมาชิกสภาเทศบาลต่อจากนั้นสมาชิกสภาเทศบาล ซึ่งรวมกันเป็นสภาเทศบาลก็ใช้เสียงข้างมากเลือกนายกเทศมนตรีและเทศมนตรี ทำให้รูปแบบการปกครองท้องถิ่นเช่นนี้มีผู้บริหารที่มาจาก การเลือกตั้ง โดยอ้อม ต่อมาพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 กำหนดให้มีการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงจึงทำให้ได้ผู้บริหารที่มาจาก การเลือกตั้งโดยตรง

ในการจัดตั้งเทศบาล รัฐบาลมีเป้าหมายที่จะจัดตั้งเทศบาลในทุกตำบลทั่วประเทศซึ่งมีอยู่ประมาณ 4,800 ตำบล ให้มีเทศบาล 3 แบบ คือ เทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล แต่ละระดับต่างกันที่ความเจริญ เศรษฐกิจ และจำนวนประชากร แต่ปรากฏว่าสามารถจัดตั้งได้เพียง 35 แห่งเท่านั้นในระยะเริ่มแรก เพราะตำบลที่เหลือถึง 4,600 กว่าแห่งมีคุณสมบัติไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เวลาผ่านไป 20 ปี จำนวนเทศบาลทั่วประเทศเพิ่มขึ้นเป็น 117 แห่ง เวลาผ่านไปอีก 30 ปี จำนวนเทศบาลเพิ่มขึ้นเป็น 143 แห่ง แต่จำนวนตำบลทั่วประเทศเพิ่มขึ้นเป็น 7,158 แห่ง : ข้อมูลปี 2537 (ชัยอนันต์ สมุทวณิช และปรีชาติ

โชติยะ. 2538 : 15-19)

หลังจากที่ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2476 แล้วขณะนั้น
รัฐบาลได้มีวัตถุประสงค์ที่จะแยกฐานะตำบลต่าง ๆ ประมาณ 4,800 ตำบลขึ้นเป็นเทศบาล
ทั้งหมด โดยไม่จัดให้มีการปกครองท้องถิ่นรูปอื่น ๆ อีก (ประหยัด หงษ์ทองคำ. 2537 : 44)
แต่ในสภาพที่เป็นจริงฐานะของตำบลในขณะนั้นมีความแตกต่างกันมาก จึงไม่อาจกระทำ
เช่นนั้นได้ มีเพียง 114 ตำบลเท่านั้นที่สามารถตั้งเป็นเทศบาลได้ และในจำนวนเทศบาลที่ตั้งขึ้น
นี้ก็ไม่สามารถบริหารงานได้ตามความมุ่งหมาย ทั้งนี้ เนื่องจากประชาชนของไทยในขณะนั้น
ขาดความรู้ความเข้าใจ และไม่สนใจวิธีการของเทศบาล และเป็นที่น่าสังเกตว่าหลังจากที่
ประกาศใช้พระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 ขึ้นแล้ว จนถึง พ.ศ. 2478 จึงได้มี
การจัดตั้งเทศบาลขึ้นในประเทศไทยครั้งแรก (ทวี พันธชาติ. 2537 : 170)

ปัจจุบันพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 13)
พ.ศ. 2552 มาตรา 9-11 ได้แบ่งเทศบาลออกเป็น 3 ประเภทคือ เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง
และเทศบาลนคร ซึ่งกฎหมายได้บัญญัติหลักเกณฑ์ไว้ดังนี้

มาตรา 9 เทศบาลตำบล ได้แก่ ท้องถิ่นซึ่งมีประกาศกระทรวง
มหาดไทย ยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลตำบล ประกาศกระทรวงมหาดไทยนั้น ให้ระบุชื่อและเขต
ของเทศบาลไว้ด้วย

มาตรา 10 เทศบาลเมือง ได้แก่ ท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัด
หรือท้องถิ่นชุมนุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่หนึ่งหมื่นคนขึ้นไป ทั้งมีรายได้พอควรแก่การปฏิบัติ
หน้าที่อันต้องทำตามพระราชบัญญัตินี้ และซึ่งมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะเป็น
เทศบาลเมือง ประกาศกระทรวงมหาดไทยนั้น ให้ระบุชื่อและเขตของเทศบาลไว้ด้วย

มาตรา 11 เทศบาลนคร ได้แก่ ท้องถิ่นชุมนุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่
ห้าหมื่นคนขึ้นไป ทั้งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่ อันต้องทำตามพระราชบัญญัตินี้
และซึ่งมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะเป็นเทศบาลนคร ประกาศกระทรวงมหาดไทย
นั้น ให้ระบุชื่อและเขตของเทศบาลไว้ด้วย

เทศบาลในประเทศไทย มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 2,006 แห่ง แบ่งเป็น
เทศบาลนคร 23 แห่ง เทศบาลเมือง 142 แห่ง และเทศบาลตำบล 1,841 แห่ง (ที่มา :
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ข้อมูล ณ วันที่ 15 ธันวาคม 2552)

3. ความสำคัญของเทศบาล

เทศบาลเป็นหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใกล้ชิดประชาชน รู้และเข้าใจปัญหาและความต้องการของประชาชน เทศบาลจึงมีความสำคัญในการให้บริการเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ นักวิชาการได้ให้ความสำคัญของเทศบาลไว้ดังนี้

เทศบาลเป็นองค์กรปกครองของท้องถิ่น คณะผู้บริหาร และสมาชิกสภาเทศบาล เป็นคนที่อยู่ในท้องถิ่น รับรู้และเข้าใจปัญหา และความต้องการของคนในท้องถิ่น ได้เป็นอย่างดี การบริหารงานของเทศบาล จึงเป็นการทำงานโดยคนในท้องถิ่นเองย่อมสามารถสนองตอบความต้องการของคนในท้องถิ่นได้อย่างตรงตามความต้องการ และสามารถควบคุมกันเองได้ อีกด้วย ดังนั้นเทศบาลจึงเป็นองค์กรที่มีความสำคัญหลายประการดังนี้ (ปรัชญา เวสารัชช์. 2532 : 30-31)

3.1 เทศบาลมีบุคลากรเป็นของตนเอง คือ พนักงานเทศบาลและลูกจ้าง ซึ่งเป็นข้าราชการส่วนท้องถิ่นที่มีความรู้ ความสามารถ ที่จะปฏิบัติตามนโยบายและแนวทางที่ฝ่ายการเมืองกำหนดขึ้นได้ อันจะนำไปสู่การพัฒนาได้ดีที่สุด

3.2 เทศบาลมีรายได้เป็นของตนเอง ทั้งจากภาษีที่จัดเก็บได้ และจากเงินอุดหนุนของรัฐบาล ทำให้เทศบาลสามารถนำเงินรายได้ดังกล่าว ไปใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองได้อย่างเต็มที่ตรงตามความต้องการของคนในท้องถิ่น และทันต่อความจำเป็น เป็นผลให้เกิดความพึงพอใจต่อการทำงานของเทศบาล

3.3 การพัฒนาท้องถิ่น โดยตัวแทนของท้องถิ่นเองย่อมสอดคล้องกับหลักการและแนวทางในระบบประชาธิปไตย เทศบาลเป็นภาพจำลองของระบบการเมืองในระดับชาติ จึงเป็นเสมือนโรงเรียนทางการเมืองที่ฝึกฝนให้คนในท้องถิ่นได้เรียนรู้การที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชาติ และเรียนรู้ที่จะพัฒนาการเมืองปกครองจะนำมาซึ่งการพัฒนาในทางเศรษฐกิจ และสังคมทั้งในส่วนตัวและส่วนรวมต่อไป

3.4 เทศบาลเป็นหน่วยงาน ที่ช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่ของรัฐบาลกลางได้เป็นอย่างมาก เนื่องจากการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือว่าการมอบหน้าที่ และงานของรัฐบาลให้กับประชาชนในชุมชนท้องถิ่น ได้มีอำนาจในการปกครองตนเอง สามารถตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตนเองได้ตามแนวทาง และวิธีการที่คนในชุมชนร่วมกันกำหนดขึ้น

2.5 เทศบาลจะกลายเป็นศูนย์รวมปัญญาท้องถิ่น ที่มีคุณค่าเนื่องจากบุคคลที่เข้ามาปฏิบัติงานในเทศบาลนั้น จะได้ฝึกฝนตนเอง จนเกิดความชำนาญและทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาชุมชน และพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

สรุปเทศบาลมีความสำคัญในการบริหารจัดการภายในท้องถิ่น จะเห็นได้จากเทศบาลมีบุคลากรเป็นของตนเอง มีรายได้เป็นของตนเอง เป็นเสมือนโรงเรียนทางการเมืองที่ฝึกฝนให้คนในท้องถิ่นได้เรียนรู้การเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่ของรัฐบาลกลาง และเทศบาลเป็นศูนย์รวมปัญญาท้องถิ่น ซึ่งจะช่วยให้ชุมชนได้รับการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

4. โครงสร้างการบริหารงานเทศบาลตำบล

ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2552 เทศบาลประกอบด้วยสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี ดังนี้

1. สภาเทศบาล มาตรา 15 (1) สภาเทศบาลประกอบด้วยสมาชิกสภาเทศบาล ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น จำนวน 12 คน
2. นายกเทศมนตรี ประกอบด้วย นายกเทศมนตรีคนหนึ่ง ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน และอาจแต่งตั้งรองนายกเทศมนตรีไม่เกิน 2 คน
3. พนักงานเทศบาล ประกอบด้วยหน่วยงานต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่ของเทศบาล ตามกฎหมายบัญญัติ โดยมีข้าราชการส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ปฏิบัติงาน

สรุปได้ว่า โครงสร้างของเทศบาลตำบลนั้น เป็นโครงสร้างแบบสภาเทศบาล สำหรับการปฏิบัติตามหน้าที่ของเทศบาลประกอบด้วย สภาเทศบาล นายกเทศมนตรี และพนักงานเทศบาล ซึ่งมีการแบ่งอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน

5. อำนาจหน้าที่ของเทศบาลตำบล

ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2552 มาตรา 50 และมาตรา 51 ได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ของเทศบาลตำบลไว้ดังนี้

มาตรา 50 ภายใต้นบังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเทศบาลดังต่อไปนี้

- (1) รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน
- (2) ให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ
- (3) รักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้ง

การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

- (4) ป้องกันและระงับโรคติดต่อ
- (5) ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง
- (6) ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม
- (7) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- (8) บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดี

ของท้องถิ่น

(9) หน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล

การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการนั้นและหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

มาตรา 51 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบลอาจจัดทำกิจการใด ๆ ในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

- (1) ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา
- (2) ให้มีโรงฆ่าสัตว์
- (3) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม
- (4) ให้มีสุสานและฌาปนสถาน
- (5) บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
- (6) ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้
- (7) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้า หรือแสงสว่าง โดยวิธีอื่น
- (8) ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
- (9) เทศพาณิชย์

อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 กำหนดให้เทศบาลมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

- (1) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
- (2) การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
- (3) การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
- (4) การสาธารณสุขโรคและการก่อสร้างอื่น ๆ
- (5) การสาธารณสุขการ
- (6) การส่งเสริม การฝึก และการประกอบอาชีพ
- (7) การพาณิชย์ และการส่งเสริมการลงทุน
- (8) การส่งเสริมการท่องเที่ยว
- (9) การจัดการศึกษา
- (10) การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา

และผู้ด้อยโอกาส

- (11) การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ

วัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

- (12) การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
- (13) การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
- (14) การส่งเสริมกีฬา
- (15) การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของ

ประชาชน

- (16) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
- (17) การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของ

บ้านเมือง

- (18) การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย
- (19) การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
- (20) การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
- (21) การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
- (22) การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
- (23) การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการ

อนามัย โรงมหรสพ และสาธารณสถานอื่น ๆ

- (24) การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- (25) การผังเมือง
- (26) การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร
- (27) การดูแลรักษาที่สาธารณะ
- (28) การควบคุมอาคาร
- (29) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- (30) การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการ

ป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

- (31) กิจกรรมอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่

คณะกรรมการประกาศกำหนด

สรุปได้ว่า เทศบาลมีอำนาจตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2552 และตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

6. อำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาเทศบาล

ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยข้อบังคับการประชุมสภาเทศบาล พ.ศ. 2496 ได้วางข้อกำหนดเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาเทศบาลไว้ดังนี้

6.1 ประชุมสภาเทศบาลเพื่อดำเนินกิจการภายในวงงานของสภาเทศบาล สมาชิกสภาเทศบาลที่ไม่มาประชุมโดยไม่ได้รับอนุญาตให้ลาจะไม่ได้รับเงินค่าป่วยการ ในเดือนแห่งสมัยประชุมนั้นทั้งหมด และกรณีที่ไม่นำมาประชุมสภาเทศบาลสามครั้งติดต่อกัน โดยไม่มีเหตุผลอันควรสมาชิกภาพของสมาชิกสภาเทศบาลเป็นอันสิ้นสุดลง

6.2 สมาชิกสภาเทศบาลต้องรักษาไว้และปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทั้งจะซื้อสัตย์สุจริตและปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ของท้องถิ่น

6.3 สมาชิกสภาเทศบาลเป็นผู้แทนของปวงชนในเขตเทศบาลและต้องปฏิบัติหน้าที่ตามความเห็นของตนโดยบริสุทธิ์ใจ ไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมายใดๆ

6.4 สมาชิกสภาเทศบาล ต้องไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม ในสัญญาที่เทศบาลเป็นคู่สัญญาหรือในกิจการที่กระทำให้แก่เทศบาลหรือที่เทศบาลจะกระทำ

6.5 สมาชิกสภาเทศบาลต้องไม่เรียกรับ หรือยอมรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่น โดยมิชอบ เพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งไม่

ว่าการนั้นจะชอบหรือไม่ชอบด้วยหน้าที่ มิฉะนั้นจะต้องได้รับโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 149

7. อำนาจหน้าที่ของนายกเทศมนตรี

ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2552 มาตรา 48 เศรษฐ นายกเทศมนตรีมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

7.1 กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการของเทศบาลให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ เทศบัญญัติ และนโยบาย

7.2 สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการของเทศบาล

7.3 แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกเทศมนตรี ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี และเลขานุการนายกเทศมนตรี

7.4 วางระเบียบเพื่อให้งานของเทศบาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

7.5 รักษาการให้เป็นไปตามเทศบัญญัติ

7.6 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น

สรุปได้ว่า อำนาจหน้าที่ของเทศบาลเป็นอำนาจตามบทบาทที่กฎหมาย หรือพระราชบัญญัติ ระเบียบ ได้กำหนดไว้ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยให้กับประชาชน เพื่อป้องกันบรรเทาและแก้ไขปัญหาค่าความเดือดร้อนของประชาชน อำนาจความสะดวก ส่งเสริมสนับสนุน ให้ประชาชนได้อยู่ดีมีสุข

ประวัติและบริบทของเทศบาลตำบลพทุฑไธสง

1. ประวัติและบริบทของเทศบาลตำบลพทุฑไธสง

เทศบาลตำบลพทุฑไธสง เดิมมีฐานะเป็นสุขาภิบาลพทุฑไธสง จัดตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2499 ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง จัดตั้งสุขาภิบาลพทุฑไธสง อำเภอพทุฑไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ลงวันที่ 26 มกราคม 2500 ซึ่งได้ยกฐานะท้องถิ่นบางส่วนในตำบลพทุฑไธสง ตำบลบ้านจาน และตำบลมะเฟือง อำเภอพทุฑไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ให้เป็นเขตสุขาภิบาล

ต่อมาสุขาภิบาลพทุฑไธสง ได้ยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลตำบลพทุฑไธสง ตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2542 ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับฎีกา เล่ม 116 ตอนที่ 9 ก วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2542

สำนักงานเทศบาลตำบลพุดไซสง ใช้อาคารที่ว่าการอำเภอพุดไซสง เป็นสำนักงานที่ทำการตั้งแต่สมัยเป็นสุขาภิบาล จนถึงปัจจุบัน และในปี พ.ศ. 2545 อำเภอพุดไซสงได้ก่อสร้างที่ว่าการอำเภอหลังใหม่อยู่นอกเขตเทศบาล จึงได้ยกอาคารที่ว่าการอำเภอหลังเก่าให้กับเทศบาลตำบลพุดไซสง

เทศบาลตำบลพุดไซสง ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดบุรีรัมย์ ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 64 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 6.9 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตทิศเหนือติดต่อกับ อบต.พุดไซสง ทิศใต้ ติดต่อกับ อบต.บ้านจาน ทิศตะวันออก ติด อบต.มะเฟือง และ อบต.บ้านจาน ทิศตะวันตกติดต่อกับ อบต.พุดไซสง อบต.บ้านจาน เขตการปกครองประกอบด้วย 9 ชุมชน มีประชากร จำนวน 4,479 คน แยกเป็นชาย 2,149 คน หญิง 2,330 คน (เทศบาลตำบลพุดไซสง. 2553 : 9)

จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล และนายกเทศมนตรีตำบลพุดไซสง เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2553 จำนวนผู้มีสิทธิ 3,451 คน ผู้มาใช้สิทธิ 2,797 คน คิดเป็นร้อยละ 81.05 บัตรเสีย 141 บัตร คิดเป็นร้อยละ 5.04

2. โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ในการบริหารของเทศบาลตำบลพุดไซสง

ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ได้แบ่งโครงสร้างของเทศบาลออกเป็น 2 ส่วน คือ สภาเทศบาล และคณะผู้บริหาร สำหรับการปฏิบัติตามหน้าที่ของเทศบาลแล้วจะมีโครงสร้างเพิ่มอีกส่วนหนึ่ง คือ พนักงานเทศบาลเป็นเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นที่ปฏิบัติหน้าที่ตาม กฎหมาย ระเบียบแบบแผนและนโยบายของคณะผู้บริหาร

2.1 สภาเทศบาลตำบลพุดไซสง มีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 12 คน ดำรงตำแหน่งตามวาระ 4 ปี

2.2 คณะผู้บริหาร จำนวน 3 คน ประกอบด้วยนายกเทศมนตรี 1 คน และรองนายกเทศมนตรี 2 คน เลขานุการนายกเทศมนตรี 1 คน ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี 1 คน

2.3 อัตรากำลังเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลพุดไซสง

พนักงานเทศบาล 27 คน

ลูกจ้างประจำ 13 คน

พนักงานจ้างตามภารกิจ 25 คน

พนักงานจ้างทั่วไป 6 คน

รวมทั้งสิ้น 71 คน (เทศบาลตำบลพุดไซสง อำเภอพุดไซสง. 2553 : 10)

3. การแบ่งส่วนราชการของเทศบาลตำบลทุพทุโส

3.1 สำนักปลัดเทศบาล

มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนและนโยบายของเทศบาล ทั้งมีหน้าที่เกี่ยวกับงานกิจการสภาเทศบาล งานสารบรรณ งานธุรการ งานการเจ้าหน้าที่ งานนิติการ งานประชาสัมพันธ์ งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย งานรักษาความสงบ งานทะเบียนราษฎร งานพัฒนาชุมชน ตลอดจนงานอื่น ๆ ที่มีได้กำหนดไว้เป็นงานของส่วนใดหรือตามที่ได้รับมอบหมาย

3.2 กองคลัง

มีหน้าที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่งานพัฒนารายได้ งานเร่งรัดรายได้ งานผลประโยชน์ งานการเงินและบัญชี งานพัสดุและทรัพย์สิน งานสถิติการคลัง งานแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน ควบคุมดูแลพัสดุและทรัพย์สินของเทศบาล ตลอดจนงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเงินที่มีได้กำหนดไว้เป็นงานของส่วนใดหรือตามที่ได้รับมอบหมาย

3.3 กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

มีหน้าที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่งานวางแผนสาธารณสุข งานบริหารสาธารณสุข งานสัตว์แพทย์ งานสุขาภิบาลอนามัยและสิ่งแวดล้อม งานรักษาความสะอาด งานเผยแพร่และฝึกอบรม งานส่งเสริมสุขภาพ งานป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ งานศูนย์บริการสาธารณสุข ตลอดจนควบคุมการประกอบอาชีพที่เกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของประชาชนหรืองานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย

3.4 กองช่าง

มีหน้าที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่งานวิศวกรรม งานสถาปัตยกรรม งานผังเมือง งานสาธารณสุขโยธา งานสวนสาธารณะ งานศูนย์เครื่องจักรกล งานสถานที่และไฟฟ้าสาธารณะ งานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย

3.5 กองการศึกษา

มีหน้าที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการศึกษาของเทศบาล งานธุรการ งานบริหารการศึกษา งานด้านการเรียนการสอน งานการศึกษาปฐมวัย ตลอดจนงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย

กล่าวโดยสรุปโครงสร้างของเทศบาลประกอบด้วย สภาเทศบาล คณะผู้บริหาร และพนักงานเทศบาล โดยมีนายกเทศมนตรีทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร และปลัดเทศบาลทำหน้าที่

ฝ่ายปกครองบังคับบัญชาพนักงานเทศบาล ซึ่งเป็นฝ่ายประจำ (งานวิเคราะห์นโยบายและแผน สำนักปลัดเทศบาลตำบลพุดธิสง. 2553 : 5-9)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในการให้บริการ มีนักวิชาการ ได้ทำการศึกษา ดังนี้

ณิชากร คุปตยานนท์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจของผู้เสียภาษีต่อการให้บริการของสำนักงานสรรพากรอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี พบว่า ผู้เสียภาษี มีความพึงพอใจต่อการให้บริการเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก คือ ด้านเจ้าหน้าที่และ การต้อนรับ อยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความสะดวกที่ได้รับ ด้านข้อมูลที่ได้รับ จากการบริการ ด้านสถานที่ประกอบการและด้านระยะเวลาในการบริการ โดยแต่ละข้อใน แต่ละด้านที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางและมีค่าเฉลี่ยสูงสุดดังนี้ การแต่งกายและ บุคลิกภาพของเจ้าหน้าที่ การประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงขั้นตอนในการให้บริการต่าง ๆ ความทันสมัยของข้อมูล ความมั่นคงน่าเชื่อถือของอาคารสำนักงาน การให้บริการที่ตรงต่อ เวลา ผู้เสียภาษีที่มีความแตกต่างกันในด้าน เพศ อายุ สถานภาพสมรส และอาชีพ มีความ พึงพอใจของผู้เสียภาษีต่อการให้บริการของสำนักงานสรรพากรอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ยกเว้น ผู้เสียภาษีที่มีระดับการศึกษา และรายได้ที่ต่างกันมีความพึงพอใจต่อการให้บริการ ด้านเจ้าหน้าที่และการต้อนรับแตกต่างกัน

พจนานัด รัชชยา.(2545 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อ ประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมือง จังหวัด เชียงใหม่ พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลหนองป่าครั่งมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้สูง ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการชำระภาษีให้กับ อบต. ในระดับมาก ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การจัดเก็บภาษีของ อบต. คือ ปัจจัยด้านอาชีพของผู้เสียภาษี แต่ปัจจัยด้านรายได้ต่อเดือน สถานภาพสมรส และความพึงพอใจในการเสียภาษีของผู้เสียภาษีไม่มีผลกระทบต่อการจัดเก็บ ภาษีของ อบต. ประชาชน ที่มีหน้าที่เสียภาษีมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรายได้ของ อบต. ระดับต่ำ และระดับความรู้ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีแต่ไม่มี ความสัมพันธ์กับความสำนึกในหน้าที่เสียภาษี ประชาชนมีความสำนึกในหน้าที่การเสียภาษี ไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของ อบต. ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการ จัดเก็บภาษี อบต. ประสบมาก คือ ปัญหาการไม่สามารถติดต่อประชาชนผู้เสียภาษีตามที่อยู่ได้

ประชาชนชำระภาษีไม่ตรงตามเวลาที่กำหนด และมักต่อรองภาษีที่ต้องชำระแก่ อบต. จึงควร
แก้ไขด้วยการประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนมาชำระภาษีตรงเวลาให้มากยิ่งขึ้น

สุพจน์ แสงฉาย (2545 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพ
การจัดเก็บภาษีของเทศบาลเมืองลำพูน เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการจัดเก็บภาษีของ
เทศบาลเมืองลำพูน ศึกษาแนวโน้มของรายได้จากภาษีที่เทศบาลจัดเก็บเอง และศึกษาปัญหา
และอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ย
ต่อเดือน การรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ไม่มีผลต่อการเสียภาษีของประชาชน
ในเขตเทศบาลเมืองลำพูน สำหรับแนวโน้มในการจัดเก็บของเทศบาลฯ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น
โดยเฉพาะภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ เนื่องจากผลกระทบจากการดำเนินนโยบาย
กระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐ ทั้งโครงการกองทุนหมู่บ้าน โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์
ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีของเทศบาลเมืองลำพูนว่ามีสาเหตุมาจากการขาด
ความเข้าใจและขาดจิตสำนึกเรื่องภาษีเพราะประชาชนมองไม่เห็นประโยชน์ที่จะได้รับจาก
การชำระภาษี ในส่วนของเทศบาลฯ ก็มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับภาษีให้ประชาชน
ได้ทราบน้อย บุคลากรในการดำเนินการจัดเก็บมีน้อย และขาดความกระตือรือร้นแต่มุ่งเน้นที่
จะรอรับการสนับสนุนจากภาครัฐมากกว่าหารายได้ที่จัดเก็บเองรวมถึงกฎหมายที่ใช้บังคับ
บางฉบับไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

ปณิษฐา รักรธรรม (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษี
ขององค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ ในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
ผลการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่มีปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บ
ภาษีในระดับมาก ปัญหาที่พบมาก คือ ปัญหาด้านฐานข้อมูลที่จำเป็นต้องใช้ประกอบการจัดเก็บ
ภาษีโดยกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเป็นปัญหามากที่สุดเนื่องจากการจัดเก็บภาษีให้เกิดประสิทธิภาพ
ต้องมีระบบฐานข้อมูลที่ทันสมัย มีความถูกต้อง ตรงตามความเป็นจริง ส่วนปัญหาและ
อุปสรรคในการจัดเก็บภาษีปัญหาอื่นคือ ปัญหาประชาชนผู้เสียภาษีมักมีความคิดเห็นในเชิงลบ
ต่อการบริหารจัดการภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ เนื่องจากผู้เสียภาษีบางส่วน
มักใช้ช่องทางหลบเลี่ยงภาษี ปัญหาองค์การบริหารส่วนตำบลขาดการประชาสัมพันธ์
อย่างทั่วถึง ปัญหาการจัดเก็บภาษียังไม่ครอบคลุมผู้เสียภาษีทุกคน ปัญหาการเสียภาษีให้แก่
องค์การบริหารส่วนตำบลมีขั้นตอนวิธีการที่ยุ่งยากซับซ้อน ทำให้เกิดความล่าช้า ปัญหาการให้
คำแนะนำการเสียภาษีจากเจ้าหน้าที่ยังไม่ชัดเจน เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ ความเข้าใจ ปัญหา
ประชาชนประสบปัญหาในการให้บริการและการอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่ ปัญหา

ผู้เสียภาษีได้รับหนังสือแจ้งให้มาเสียภาษีล่าช้า ปัญหาประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจกฎหมายระเบียบ แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษี ปัญหาตามที่กล่าวมาเป็นสาเหตุที่ทำให้ประชาชนเกิดความคิดเห็นในเชิงลบต่อการบริหารจัดการเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบล นอกจากนี้องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ ยังประสบปัญหาผู้เสียภาษีย้ายที่อยู่ หรือเลิกกิจการ และไม่แจ้งให้องค์การบริหารส่วนตำบลทราบ สมมุติฐาน ในการศึกษาครั้งนี้ตั้งไว้ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ ในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ มีปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีในระดับมาก จากผลการศึกษาเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะในการบริหารการจัดเก็บภาษีควรมีการจัดทำระบบฐานข้อมูลผู้เสียภาษี เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติควรให้ความเอาใจใส่ต่อการปรับปรุงระบบฐานข้อมูล ให้มีความทันสมัย ตรงตามข้อเท็จจริง ออกสำรวจ ตรวจสอบ และปรับปรุงระบบข้อมูลให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา จะช่วยให้สามารถจัดเก็บภาษีได้ตามเป้าหมาย และสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเสียภาษี ต้องมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสาร ข้อมูล กฎระเบียบเกี่ยวกับการเสียภาษีให้แก่ผู้เสียภาษีได้รับทราบ รวมถึงประชาสัมพันธ์ชี้แจงให้ประชาชนทราบถึงการนำเงินภาษีไปใช้จ่าย และพัฒนาท้องถิ่นในด้านใดบ้าง เพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และมีทัศนคติที่ดีต่อการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบล และร่วมมือกันเสียภาษีต่อไป

ศุภนันทนา ชันชเลิศ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความเป็นไปได้ของการนำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินมาใช้ในการจัดเก็บภาษีของท้องถิ่น พบว่า

ผลการศึกษาการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้งสองแห่ง ระหว่างปีงบประมาณ 2543-2547 ปรากฏว่าองค์การบริหารส่วนตำบลสุเทพซึ่งมีการนำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินมาใช้ตั้งแต่ปี 2543 มีการจัดเก็บรายได้ในทุกรายการขององค์กรดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปีแรกที่มีการนำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินมาใช้ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลสุเทพมีสัดส่วนของรายได้สูงสุดจากภาษีโรงเรือนและที่ดิน โดยเฉลี่ยถึงร้อยละ 71.25 สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลคอยหล่อมีสัดส่วนของรายได้สูงสุดจากภาษีบำรุงท้องที่ โดยเฉลี่ยร้อยละ 49.73 ของรายได้ทั้งหมดที่จัดเก็บได้ เมื่อศึกษาถึงประสิทธิภาพของการจัดเก็บรายได้โดยเทียบสัดส่วนระหว่างรายได้ที่เก็บได้จริงกับประมาณการรายได้แล้ว ผลการศึกษาพบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลสุเทพมีประสิทธิภาพที่สูงกว่าเมื่อเทียบกับองค์การบริหารส่วนตำบลคอยหล่อ

ผลการศึกษาความเป็นไปได้ของการนำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินมาใช้ในการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลคอยหล่อ ภายใต้อัตนสมมุติว่าใช้กรรมวิธีตาม

แบบขององค์การบริหารส่วนตำบลสุเทพ การวิเคราะห์ใช้ระยะเวลาในคืนทุนของเงินลงทุน และการวิเคราะห์ SWOT ผลการศึกษาพบว่า ความเป็นไปได้ที่องค์การบริหารส่วนตำบล คอยหล่อจะนำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินมาใช้ในการจัดเก็บรายได้นั้นมีค่อนข้างน้อย เพราะระยะเวลาคืนทุนของเงินลงทุนค่อนข้างนานมาก เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบล คอยหล่อมีประชากรน้อยกว่า แต่มีเนื้อที่รับผิดชอบมากกว่าถึง 3 เท่าตัวและรายได้มีน้อยกว่ามาก อย่างไรก็ตามผลจากการวิเคราะห์ SWOT นั้น พบว่าจุดอ่อน จุดแข็ง และอุปสรรคขององค์การบริหารส่วนตำบลคอยหล่อก็ไม่แตกต่างจากขององค์การบริหารส่วนตำบลสุเทพ ส่วนจุดอ่อน นั้นสามารถทำให้อ่อนลงได้ถ้าหากองค์การบริหารส่วนตำบลคอยหล่อได้รับการจัดสรร งบประมาณรายได้มากขึ้น และได้พนักงานที่มีความรู้ความชำนาญเพิ่มขึ้น

ผลการศึกษาศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้ของประชาชน ในองค์การบริหารส่วนตำบลฯ ทั้งสองพบว่า กลุ่มตัวอย่างศึกษาจากทั้งสององค์การบริหารส่วนตำบล มีความเห็นด้วยเป็นอย่างมากที่เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลฯ มีธรรมาภิบาล เป็นกันเองกับผู้มาติดต่อเสียภาษีและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์แก่ผู้มาติดต่อเสียภาษี และในด้านระบบการจัดเก็บนั้นทั้งสองกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นด้วยเป็นอย่างมากที่ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลฯ มีการส่งจดหมายแจ้งเตือนให้ประชาชนไปชำระภาษีตามกำหนด

ขวัญตา อริยพิทยากรณ์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของ ประชาชนต่อการให้บริการด้านการจัดเก็บภาษีของเทศบาลนครภูเก็ต จากการศึกษาพบว่า

1. ระดับความพึงพอใจ ของประชาชนต่อการให้บริการด้านการจัดเก็บภาษีของ เทศบาลนครภูเก็ต โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง
2. ผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการ ด้านการจัดเก็บภาษีของเทศบาลนครภูเก็ต ตามตัวแปร เพศ อายุ อาชีพ การศึกษาและรายได้ พบว่า

2.1 ประชาชนที่มีเพศต่างกันระดับความพึงพอใจต่อการให้บริการด้าน การจัดเก็บภาษี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน ระดับความพึงพอใจต่อการให้บริการ ด้านการจัดเก็บภาษี โดยภาพรวมแตกต่างกัน

2.3 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน ระดับความพึงพอใจต่อการให้บริการ ด้านการจัดเก็บภาษี โดยภาพรวมแตกต่างกัน

2.4 ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน ระดับความพึงพอใจต่อการให้บริการด้าน

การจัดเก็บภาษีโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และ

2.5 ประชาชนที่มีรายได้ต่างกันระดับความพึงพอใจต่อการให้บริการด้านการจัดเก็บภาษีโดยภาพรวมแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ ควรปรับปรุงกระบวนการจัดเก็บให้รวดเร็ว โดยกำหนดระยะเวลาในการให้บริการแต่ละครั้งให้ชัดเจน ควรจัดให้มีบุคลากรบริการอย่างเพียงพอและรวดเร็ว พัฒนาบุคลากรให้เข้าใจบทบาท ผู้ให้บริการให้ความสำคัญแก่ผู้มารับบริการเท่าเทียมกัน และ ควรปรับปรุงสถานที่ให้สะดวกในการรับบริการ มีสถานที่รองรับและเครื่องดื่มหรือน้ำดื่มไว้บริการ

ทิตริรัตน์ ประสพสันต์วัฒนา (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินการให้บริการด้านภาษีของเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า

1. ประชาชนผู้ชำระภาษี ประเมินการให้บริการด้านภาษีของเทศบาลเมืองมหาสารคามอยู่ในระดับดี ทั้งโดยรวมและรายด้าน เรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านความรวดเร็วของการให้บริการ รองลงมาคือ ด้านความเสมอภาคของการให้บริการ และด้านความต่อเนื่องของการให้บริการ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความพอเพียงของการให้บริการ

2. ประชาชนผู้ชำระภาษีที่มีอาชีพแตกต่างกัน ประเมินการให้บริการด้านภาษีของเทศบาลเมืองมหาสารคาม ไม่แตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน แต่ประชาชนผู้ชำระภาษีที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน ประเมินการให้บริการด้านภาษีของเทศบาลเมืองมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน 4 ด้าน คือ ได้แก่ ด้านความเสมอภาคของการให้บริการ ด้านความตรงต่อเวลาในการให้บริการ ด้านความรวดเร็วของการให้บริการ และด้านสถานที่ให้บริการ และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยส่วนใหญ่ประชาชนที่มีรายได้มากกว่า 50,000 บาท ขึ้นไป ประเมินการให้บริการด้านภาษีอยู่ในระดับดีมากกว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่ำกว่า 50,000 บาทต่อปี

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการให้บริการด้านภาษีของเทศบาลเมืองมหาสารคาม พบว่า ประชาชนผู้ชำระภาษีของเทศบาลเมืองมหาสารคาม มีความเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการให้บริการด้านภาษีของเทศบาลเมืองมหาสารคาม เรียงตามลำดับ ดังนี้ ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการชำระภาษีตามสื่อต่าง ๆ รองลงมาคือ ควรปรับปรุงมารยาทของเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการชำระภาษี

โดยสรุป ผลการประเมินการให้บริการด้านภาษีของเทศบาลเมืองมหาสารคามอยู่ในระดับดีโดยประชาชนผู้ชำระภาษีที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีการประเมินการให้บริการด้านภาษีไม่แตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน แต่ประชาชนผู้ชำระภาษีที่มีรายได้ต่อปีแตกต่างกัน ประเมินการให้บริการด้านภาษีของเทศบาลเมืองมหาสารคาม แตกต่างกัน ซึ่งผลการศึกษา ค้นคว้าสามารถใช้เป็นประโยชน์ในการให้บริการและพัฒนาระบบการ จัดเก็บภาษีของเทศบาลเมืองมหาสารคามให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจของประชาชนหรือผู้รับบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นส่วนใหญ่ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจที่มีต่อการให้บริการ จำแนกตามเพศ และรายได้มีความพึงพอใจ โดยภาพรวมแตกต่างกัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY